

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 2. februar 1968

Štev. 5 [1339]

Komu koristi

napačno obveščanje
javnosti?

Prejšnji teden je bil — kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista — jugoslovanski veleposlanik v Avstriji opolnomočeni minister Lazar Mojsov na uradnem obisku na Koroškem. Ob tej priložnosti je obiskal predvsem deželnega glavarja Simo ter z njim razpravljaj o različnih vprašanjih, med drugim tudi o manjšinskem problemu. O teh razgovorih je deželni tiskovni urad objavil posebno sporočilo, ki pa je v tisku in preko njega v široki javnosti izzvalo živahen odmev.

Vzrok je bila trditev tiskovnega urada, da je veleposlanik Mojsov v razgovoru z deželnim glavarjem izjavil, da smatra Jugoslavija manjšinski problem na Koroškem za zadovoljivo rešen. Celovski listi so to vest prinesli kot veliko »senzacijo«, katerega pa se je zelo hitro izkazalo za neresnično in so morali naslednjega dne objaviti popravke. Veleposlanik Mojsov pa je sprejel tudi predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev ter jima prav tako izrecno povedal, da je bilo poročilo deželnega tiskovnega urada napačno, kajti v razgovoru z deželnim glavarjem je nasprotno govoril o potrebi reševanja manjšinskega vprašanja in poudaril, da je pri tem za Jugoslavije merodajna avstrijska državna pogodba, ki glede slovenske manjšine na Koroškem nalaga Avstriji trajne obveznosti.

Napačno objavo deželnega tiskovnega urada so torej popravili in je zadeva — vsaj formalno — spet v redu. Kljub temu pa je ostal neprijeten občutek, zlasti ker to ni bil prvi in edini poskus očitnega potvarjanja kakšne izjave o manjšinskem problemu. Nekaj podobnega smo, da omenimo le enega izmed primerov, namreč doživeli med drugim tudi ob lanskoletnem obisku predsednika Izvršnega sveta SR Slovenije Staneta Kavčiča. Zato se ne bote vsiljuje vtis, da gre tukaj za nekaj načrtnega, za namerno akcijo, ki pa stvari kot taki prav gotovo ne more koristiti — niti s stališča prijateljskih odnosov med sosednima deželama, niti glede stvarnega ocenjevanja manjšinskega problema.

Dejstva, da manjšinsko vprašanje v resnici še ni rešeno, vsekakor tudi po taki čudni poti ne bo uspelo spraviti iz sveta, kakor ga ne morejo zabrisati izjave, ki smo jih v zadnjem času spet slišali iz koroških oz. avstrijskih pristojnih in nepristojnih krogov. Vsakdanja stvarnost, kakor prihaja do izraza na primer v gonji proti dvojezični šoli in sploh proti manjšini ter njenim pravicam, namreč dovolj jasno opozarja na odprte probleme in samo potrjuje upravičene naše zahteve, da je treba nemudoma pristopiti k reševanju življenjskih vprašanj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, in to ne samo v korist obstoja in razvoja manjšine, marveč zlasti tudi v korist obranitve miru v deželi.

V deželnem merilu je zato, ker pristojnost ni pri deželni marveč pri zvezni vladi, morda res lažje videti stvari tako, kakor da manjšinsko vprašanje ne bi bilo več problem. Toda ravno te dni smo z najbolj poklicane in pristojne strani, namreč iz ust zveznega kanclerja Klause slišali, da doslej še niso bile izpolnjene vse obveznosti, ki jih je napram manjšini prevzela Avstrija v državni pogodbi, marveč da bo treba gotove rešitve še iskati v razgovorih med deželno in zvezno vlado ter obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev.

Politika izzivanja in zastraševanja

Ko je predsednik socialistične internacionale dr. Pittermann te dni na zasedanju posvetovalne skupščine Evropskega sveta v Strassburgu ugotavljal, da je Amerika pod vodstvom predsednika Johnsona prenehala biti zaščitnica demokracije, je imel v mislih seveda konkretno vprašanje. Mislil je podpora, ki jo Amerika nudi sedanjemu vojaškemu režimu v Grčiji in tako vsaj posredno pomaga zatirati demokracijo in svobodo grškega ljudstva.

Toda Amerika je zagrešila tudi še razna druga dejanja, zaradi katerih je zgubila vsako pravico, lastiti si monopol v vprašanih demokracije, svobode in pravičnosti. Tukaj niti ni treba posebej omenjati vietnamske tragedije, kakor tudi ni potrebno obširno govoriti o zakulisni igri, ki jo je igrala Amerika pred in med lanskim spopadom na

Srednjem vzhodu. Zadostuje namreč opozoriti na dejstvo, da izvaja Amerika že dolga leta načrtno politiko izzivanja in zastraševanja in da s to politiko na raznih področjih sveta ustvarja nevarna žarišča.

Najnovejši primer uveljavljanja take politike je zadeva z ameriško vojnisko ladjo „Pueblo“, ki so jo prejšnji teden zajeli severnokorejski patrolni čolni, ker je zaplula v korejske teritorialne vode in tako kršila ozemeljsko nedotakljivost Koreje. Čeprav je ameriška ladja zagrešila očitno kršenje mednarodnega prava (to je nedvoumno priznal tudi kapetan ladje), pa v Washingtonu niti ne mislijo na to, da bi prekršek priznali. Nasprotno, korejskim oblastem so očitali, da so imenovano ladjo „piratsko“ napadle na odprtem morju in je torej dolžnost Severne Koreje, da zajeto ladjo s posadko takoj izpusti, poleg tega pa se opraviči.

Zahtevo so tudi primerno „podkrepili“: začeli so zbirati vojno ladje in letalstvo okoli Koreje, doma pa uvedli mobilizacijo rezervistov. Vse to seveda z utemeljitvijo, da gre za „obrambo“ pred napadi Severne Koreje, čeprav je moral celo ameriški zunanji minister Rusk priznati, da ne more z gotovostjo povedati, če ladja „Pueblo“ le ni „vsaj za hip“ zaplula v severnokorejske vode.

Pri izvajanju svoje politike izzivanja in zastraševanja se je Amerika torej tudi v tem primeru ravnala po načelu „primite latu!“. Da pa bi bila njena akcija čim popolnejša, je obložila Severno Korejo tudi v varnostnem svetu, kjer očitno računa s tem, da bo — kakor doslej že tolikokrat v forumih Združenih narodov — spet lahko zlorabila odvisnost nekaterih dežel.

Posvet ZSO

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ima poleg rednih sej svojih odborov od časa do časa tudi širša posvetovanja, na katerih skupaj z zastopniki včlanjenih organizacij razpravlja o aktualnih vprašanjih.

Tak celodnevni posvet je imela ZSO tudi minulo soboto v Celovcu, kjer je bil izčrpno obravnavan politični, gospodarski in kulturni položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter pregledano stanje v ZSO in včlanjenih organizacijah.

S tem posvetovanjem bo ZSO še nadaljevala ter ob zaključku začela smernice za bodoče delo.

Pred petindvajsetimi leti:

Stalingrad - preobrat v drugi svetovni vojni

Med drugo svetovno vojno je bilo golovo mnogo bitk, od katerih bi lahko brez pretiravanja rekli, da so bile več ali manj odločilnega pomena za dokončni izid doslej največjega oboroženega spopada. Eni pripisujejo to važnost tej, drugi spet drugi bitki; v določenem pomenu pa je bila važnega pomena dejansko vsaka, pa čeprav po obsegu morda še tako majhna bitka, kajti vpliv in delež vseh teh bitk se mora upoštevati v celoti.

Toda o eni bitki so si vsi edini, da je pomenila preobrat v drugi svetovni vojni. To je bila tako imenovana stalingrajska bitka, trdi in neizprosni boj za zgodovinsko mesto ob Volgi, kjer je bilo dokončno zaustavljeno do takrat navidezno nepremagljivo napredovanje nemške vojske.

Če se v teh dneh spominjamo dogodkov, ki so se odvijali pred petindvajsetimi leti, potem je treba navesti nekaj osnovnih podatkov o bitki pri Stalingradu. Na področju okoli mesta in v samem mestu so se na eni strani Nemci in na drugi strani rdečearmejci borili z vsemi razpoložljivimi silami.

Bila je to največja bitka, saj računajo, da je v njej na obeh straneh sodelovalo okoli dva milijona ljudi.

Bila je to najdaljša bitka, kajti trajala je polnih 200 dni; začela se je sredi poletja 1942 in končala v prvih dneh februarja 1943, ko je nemški vojskovođa na tem odseku, maršal von Paulus, po dolgem in nesmiselnem obotavljanju končno le pristal na predačo.

Bila je to najbolj krvava bitka, v kateri so samo

Nemci zgubili več kot sto tisoč padlih vojakov, medtem ko je preživelih 330.000 Nemcev moralo v Stalingradu nastopiti pot v ujetništvo.

Po časovni odmaknjenosti četrstoletja so ocene takratnih dogodkov seveda že bolj stvarne, čeprav se tudi danes še najdejo ljudje, ki nočejo razumeti, da odločitev pri Stalingradu ni bila samo potek ene izmed nešteti bitk, marveč da je bila veliki preobrat v drugi svetovni vojni. Celoten eden izmed vodilnih nemških vojaških strokovnjakov je o Stalingradu zapisal: Nemčija ni zgubila le ene bitke, ni zgubila le v bojih izkušene armade, marveč je zgubila nimb nepremagljivosti...

In res se je pri Stalingradu ustavilo do takrat skoraj nepremagljivo napredovanje nemške vojske. Stalingrad je postal fanal. Z imenom tega mesta je neolčljivo povezan razvoj osvobodilnega gibanja proti nacistični Nemčiji, pri Stalingradu se je začel razkroj fašistične koalicije, Stalingrad pa je pretresel tudi nemško javnost, ki je prvič resno podvomila v končno zmago nemške vojske. Končno pa je imel izid stalingrajske bitke določen vpliv tudi na nadaljnji potek velike mednarodne politike.

Na dogodke pred petindvajsetimi leti spominjajo neštete knjige, filmi in drugi dokumenti, v katerih je bil ovekovečen Stalingrad. Toda največji spomenik je Stalingrad sam, kjer je na ruševinah nekdanjega mesta zrasel današnji Volgograd. In na Mamajevem kurganu, to je griču s katerega se širi razgled na vse mesto in na Volgo, stoji danes monumentalni spomenik — več desetlin metrov visoka ženska figura z mečem v roki, ki nosi simbolično ime „Mati-domovina“.

Zakaj vedno dvojna merila?

Na zasedanju posvetovalne skupščine Evropskega sveta v Strassburgu je prišlo do precej ostrega spopada med zastopnikoma Avstrije in Italije, ki sta zavzela stališče k južnotirolskemu vprašanju.

Avstrijski zastopnik Alois Leitner je v svojem govoru opozoril, da je število Italijanov na Južnem Tirolskem v času od 1910 do 1960 naraslo od 7000 na 128.000 oseb, medtem ko je število nemško govorečih prebivalcev nazadovalo za 5000 ljudi. Zato se avtonomija za Južno Tirolsko ne sme omejevali le na politično samoupravo, marveč mora jamčiti tudi gospodarski in sociološki razvoj nemško govoreče skupnosti.

Kot predstavnik Italije je odgovoril poslanec Lucifero Daprigliano, ki je s precejšnjo ostrino ugotovil, da je Italija pripravljena priznati nemško govoreči manjšini na Južnem Tirolskem isti status, kot ga je Avstrija pripravljena priznati slovenski manjšini. V tem bi vplival na vlado v Rimu, pa čeprav bi bilo treba zahtevati spremembo italijanske ustave in ustvariti kategorijo privilegiranih državljanov.

O

V našem listu smo morali na žalost že večkrat ugotoviti, da se poslužuje Avstrija različnih meril, kadar gre za obravnavanje manjšinskega vprašanja: za manjšino na Južnem Tirolskem naj bi po tej nelogični logiki veljalo vedno nekaj povsem drugačnega kot pa za slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji. Zato pa se avstrijski zastopniki v mednarodnih forumih potem ne smejo čuditi, če jih kdo neljubo opozori na takšno dvojno moralo.

Predvsem bi morali v Avstriji in predvsem na Koroškem nehati s pikolovskim iskanjem formalističnih „razlik“ med enim in drugim manjšinskim problemom, kajti v obeh primerih — na Južnem Tirolskem in prav tako na Koroškem — gre vendar za isto stvar: zagotoviti obstoj in razvoj manjšine.

SLOVENCI V ITALIJI ZAHTEVAJO:

Uzakonitev temeljnih pravic

V Trstu je imela zadnje nedeljo svoj občni zbor tako imenovana Slovenska skupnost, ki je ob tej priložnosti zavzela stališče do trenutnega položaja slovenske manjšine v Italiji.

Med drugim so na občnem zboru ugotovili, da je politika levega centra (tako imenujejo sedanjo vladno koalicijo v Italiji — op. ured.) prispevala k ustvaritvi ugodnega ozračja za reševanje življenjskih vprašanj slovenske narodne manjšine, kar predstavlja pogoj za uresničitev u-

stavno in mednarodnopravno zajamčenih pravic Slovencev. Vendar pa ni dovolj sklicevati se na ugodno ozračje, če temu ne sledita tudi uresničitev pravic in izpolnitev mednarodnih obveznosti. Slovenska manjšina je namreč zaradi neizpolnjevanja teh določil utrpela ogromno škodo ter današnje stanje Slovencev v Italiji ne dopušča, da bi čakali v nedogled na uresničitev pravic, ki jih jim jamčita republiška ustava in londonski sporazum.

Zato je občni zbor postavil odločno zahtevo, da vladne stranke in oblasti sprejmejo brez zavlačevanja ukrepe in ustrezne zakone za zaščito narodnih pravic ter kulturnih, gospodarskih in socialnih koristi slovenske manjšine. Protestiral je proti razlaščenju slovenske zemlje v zvezi z razširitvijo industrijskega pristanišča v občini Dolina pri Trstu, končno pa zahteval primerno podporo iz javnih sredstev za slovenske organizacije in ustanove ter zaposlitev sorazmernega števila Slovencev v deželni upravi.

Štiri mesta

utrjujejo prijateljstvo

Na povabilo goriskega župana so se zadnje soboto zbrali v Gorici tudi župani iz Nove Gorice, Ljubljane in Celovca, da okrepijo medsebojne vezi in položijo temelje stalnim srečanjem predstavnikov teh štirih mest na stikališču treh dežel in narodov.

Goriški župan Martina, predsednik novogoriške občinske skupščine Vižintin, predsednik skupščine ljubljanskih občin Košak in celovski župan Ausserwinkler so ob tej priložnosti naglasili pomen prijateljskega razumevanja in sodelovanja. Sklenili so, da bodo taka srečanja prirejali vsako leto z namenom, da nadalje krepijo odnose med štirimi mesti.

V TEH DNEH NA JUŽNEM KOROŠKEM:

Odmirajoča podjetja in naraščanje brezposelnosti

Zakaj se zanemarja pospeševanje domačih podjetij?

Usoda LAKOG, ki upravlja premogovnik v St. Stefanu v Labotski dolini je takorekoč zapečaten. To podzavljeno podjetje bo verjetno že 31. marca 1968 ustavilo kopanje rjavega premoga. S tem bo zgubilo okoli 1300 delavcev in nameščencev delovna mesta in bo pritisnilo na koroški delovni trg, na katerem je že od nekdanj povpraševanje za delovnimi mesti večji, kot je njihova ponudba.

Zapečaten usoda LAKOG bo v deželi število brezposelnih in ljudi, ki iščejo zaposlitve, močno povečala. Povečala pa bo predvsem težave zaposlitve prebivalstva v domačih občinah. Število delavcev, ki bodo morali drugod iskati delo, ki je v jugovzhodnem delu dežele že itak izredno veliko, se bo še povečalo.

Odmiranje LAKOG na južnem Koroškem namreč ni osamljeno. Pred podobno usodo stoji tovarna celuloze Rebrca in Fischlovo podjetje pri Celovcu. Zadnji teden pa je prišla iz Borovelj vest, da je tovarna stuttgartskega podjetja za izdelavo strojev Schopf prišla v velike finančne težave. Dolgovi, za katere je prijavila tovarna v Podgori sodniško poravnava v višini 40 odstotkov, so po

treh letih obratovanja narasli na 14,5 milijona šilingov. Že pred tem pa se je zaradi prekomernih dolgov zrušilo priseljeno tekstilno podjetje v Št. Jakobu v Rožu. Tega ne dovolj, se po Podjuni čedalje bolj govori o odmiranju naseljenega zahodnonemškega podjetja za izdelavo čopičev v Pliberku in menda še nekaterih drugih podjetij.

Negotovost za delovna mesta na Koroškem je bila že doslej velika. V razvoju upadanja gospodarske konjunktore in recesije v naši državi ta negotovost čedalje bolj narašča. Med decembrom 1966 in decembrom 1967 je na Koroškem število brezposelnih naraslo od 8,5 na 9,6 odstotka, medtem ko je v državnem merilu naraslo le od 3,7 na 4,3 odstotka zaposlenih. Decembra 1967 so na Koroškem našli 14.740 oseb, ki so iskale zaposlitve.

Porast brezposelnih je posebno očiten na južnem Koroškem. Tako so na okrajni sindikalni konferenci v Beljaku začetkom leta ugotovili, da je za 2370 brezposelnimi za 692 oseb več brezposelnih kot jih je bilo začetkom 1967. Pri tem je treba ugotoviti, da je beljaški okraj dosti bolj industrijsko razvit kot celovski ali pa velikovski. Velikovski okraj ima že vsa leta največji odstotek brezposelnih in oseb, ki iščejo zaposlitve, istčasno pa najnižji odstotek prostih delovnih mest. To stanje se tekom minulega leta gotovo ni zboljšalo, prav gotovo pa najmanj tako poslabšalo kot v beljaškem okraju.

Gospodarski in socialni razvoj postaja na južnem Koroškem čedalje bolj resen. Čedalje bolj resen postaja zaradi dvojega: zaradi naraščajoče brezposelnosti in zaradi odmiranja industrijskih podjetij. S tem odmiranjem ne nazaduje le število delovnih mest,

marveč nastaja tudi drugače velika škoda. Dežela in občine so namreč z izdatnimi subvencijami vabile tuja podjetja v naše kraje, denarni zavodi pa so jim precej širokogrudno pomagali s krediti. Sedaj nekateri lastniki teh podjetij „vračajo“ izkazano gostoljubnost z naraščajočimi dolgovi, za katere nimajo kritja. S tem se maščuje pretirana radodarnost, katere pa domača, avtohtona in solidna podjetja večinoma niso bila deležna. Slavospevi o zaslugah za industrializacijo so izpeti, kot bridek nauk večinoma nepremišljene ihte v ljubezni do vsakega priseljenca pa se na južnem Koroškem kažejo prve razvaline in ruševine gradov v oblakih.

Kar prebivalstvo južne Koroške potrebuje — danes bolj kot kdaj koli poprej — je končna zresnitev vseh merodajnih v deželi in po občinah. Zresnitev v tej meri, da mu bo resno pomagano le, če bodo dežela, občine in denarni zavodi domača avtohtona podjetja in podjetnike ter strokovnjake prvenstveno gospodarsko pospeševala in jim pomagala do močnega razvoja. Doslej naseljena podjetja in podjetniki še vedno izpodrivajo domača podjetja in delavce ter jih silijo v tujino, na južnokoroških tleh pa se — kakor kažejo razni primeri — vključujejo v germanizacijo naše narodne skupnosti, kakor so se pred desetletji vključevali „čistokrvni Nemci“, ki so imeli prednost pri pokupovanju slovenskih kmetij.

Zato naše prebivalstvo upravičeno odreja pravico vsem merodajnim činiteljem, da bi z njegovimi davki in njegovim privarčevanim denarjem na južnem Koroškem še naprej pospeševali naseljevanje tujih in po izkušnjah večinoma dvomljivih industrijskih podjetij. Davki in privarčevani denar južnokoroškega prebivalstva naj bo na voljo le domačim solidnim podjetjem ter njihovemu razvoju in napredku. Teh v resnici ne manjka. Potem bodo nova delovna mesta na južnem Koroškem bolj trdna kot so bila doslej. Kdor bo po zadnjih izkušnjah drugače „skrbel“ za razvoj južne Koroške, se ne bo mogel otresti očitka, da pospešuje germanizacijo njegove slovenske prebivalstva.

Industrija za plansko gospodarstvo

Z jasnostjo, kakor še nikoli poprej, je Združenje industrialcev že prve dni po njeni zaprisegi stopilo pred novo avstrijsko vlado. Kabinetu Klaus-Withalm je predložilo seznam svojih zahtev, ki na eni strani žigosajo staro vlado, da se je za pereča gospodarska vprašanja brigala le ob robu svojega dela, na drugi pa očitno govorijo o spoznanju, da more našo državo le plansko gospodarstvo spraviti iz nastalih in večajočih se težav.

Kaj je po njeni milosti doseženi večini ÖVP

Brezposelnost narašča

Število brezposelnih in število oseb, ki iščeje zaposlitve, se zadnje čase v naši državi naglo veča. Koncem decembra 1967 je število oseb, ki iščeje zaposlitve, znašalo 105 tisoč 944. S tem je bilo za 16,8 odst. višje kot decembra 1966. V prvi polovici januarja se je njihovo število povečalo na 133.558, s čemer je bilo za 17,7 odstotka višje kot sredi januarja 1967.

Pod bremenom brezposelnosti trpita najbolj zvezni deželi Gradiščanska in Koroška. V državnem povprečju je od decembra 1966 na december 1967 število brezposelnih naraslo od 3,7 na 4,3 odstotka, torej za 0,6 odstotka zaposlenih. Na Koroškem je vendar ta odstotek narasel od 8,5 na 9,6 odstotka, se pravi za 1,1 odstotka zaposlenih, na Gradiščanskem pa od 16,2 na 19,5 odstotka.

Med koncem leta 1966 in koncem leta 1967 se je število insolvent (sodniških konkurzov in poravnaj) povečalo za 30 odstotok 900. Od tega števila sta več kot dve tretjini odpadli na konkurze.

v parlamentu in njeni sedanji vladi predložila avstrijska industrija?

Nič manj in nič več kot to, da je vlada dolžna, da skrbi za odstranitev slabosti v konjunkturi. Povzeti mora strukturnopolitične ukrepe, da spravi gospodarsko rast, ki čedalje bolj nazaduje, na višjo raven. To je (po mnenju industrije — op. ur.) tudi predpogoj za polno zaposlitev prebivalstva, za izpolnitev obveznih socialnih storitev in za postopno odpravo naraščanja cen in stroškov, skratka za konkurenčnost avstrijske industrije na domačem in na inozemskem trgu.

V podrobnem pa industrija od vlade zahteva:

- Poskrbeti mora za dolgoročni proračunski koncept, ki bo vseboval ukrepe za dolgoročno izravnava dohodkov in izdatkov (v sedanjih pogojih je v državnem proračunu za 1969 pričakovati 14 milijard, v proračunu za leto 1970 pa 16 milijard šilingov deficita — op. ur.);
- zagotoviti mora jasnost glede izvedbe velikih projektov, ker mora industrija vedeti, s kakšnimi javnimi naročili v prihodnjih letih lahko računa;
- priti si mora na jasno, kakšne gradnje bodo s strani države začete in izvedene;
- čim prej mora zaključiti izvedbo regionalnih razvojnih načrtov;
- uvesti mora večjo načrtnost pri ustanavljanju novih gospodarskih podjetij in na poti preusmeritve obstoječih;
- čim prej mora spraviti v tek pogajanja z EGS, ki so na mrtvi točki;
- izvesti mora reformo obrtnega prava in združnega zakona.

Te zahteve so take, da je ob njih odveč vsak dvom, da je industrija zainteresirana na dolgoročen gospodarskem planu vlade. Z deporianimi zahtevami je industrija Klausu in Withalmu zastavila nož na prsi. Skupno z ÖVP pa bosta morala kmalu povedati, kako in v čigavo breme hočeta realizirati te zahteve.

POŠIROKEM SVETU

NEW DELHI. — V glavnem mestu Indije se je večeraj slovesno začela druga konferenca Združenih narodov o trgovini in razvoju (UNCTAD), na kateri so se zbrali predstavniki 132 držav iz vseh delov sveta. Pod predsedstvom indijskega ministra za trgovino Dineša Singa bodo več tednov razpravljali o perečih gospodarskih problemih današnjega sveta s posebnim ozirom na položaj nerazvitih dežel. Pripravljalni odbor te konference je poslal nujno povabilo tudi generalnemu tajniku OZN U Tantu, naj bi se udeležil otvoritve tega pomembnega zasedanja.

STRASSBURG. — Predsednik socialistične internacionale dr. Bruno Pittermann je na zasedanju posvetovalne skupščine Evropskega sveta ostro napadel sedanji vojaški režim v Grčiji, v tej zvezi pa kritiziral tudi politiko ameriške vlade. »Brez stalne ameriške vojaške in finančne pomoči bi grška diktatura gotovo že propadla, toda vzeti moramo na znanje, da je sedanja vlada predsednika Johnsona prenehala biti zaščitnik demokracije.« Dr. Pittermann je resno svaril pred tem, da bi verovali kakršnim koli zagotovitvam sedanjih oblastnikov v Grčiji, kajti kako morejo o novi demokraciji odpraviti odstranili s silo. Zato bi morali zastopniki demokracijskih držav nuditi zatirani grški demokraciji vso podporo, ne pa svoje vesti bremeniti s tem, da bi sklepali pakte z grškimi diktatorji.

PARIZ. — V začetku tega tedna so se v Parizu končali večdnevni pogovori o obnavitvi diplomatskih odnosov med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo. V skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno ob koncu teh pogovorov, je rečeno, da so imeli pogovori namen preučiti vsa vprašanja, ki zadevajo obnovo diplomatskih odnosov. Šefi delegacij bodo o pogovorih poročali svojim vladam, ki bodo nadalje odločale. V političnih krogih prevladuje mnenje, da so pariški pogovori odprli pot za navezavo normalnih odnosov med obema državama.

NEW YORK. — Predsednik sovjetske vlade Aleksej Kosigin je v intervjuju za ameriški list »Life« očitno ameriški vladi, da že dvakrat ni odgovorila na severnovietnamske predloge za pogajanja o ukinitvi sovražnosti. Poudaril je, da Sovjetska zveza ne bo dopustila vojaškega poraza Severnega Vietnama, marveč bo storila vse, kar je mogoče storiti za politično rešitev, in sicer na podlagi, ki jo je predlagal Severni Vietnam. Končno je predsednik Kosigin naglasil, da bo ameriška agresivnost zadrževala ob čedalje večji odpor.

ADIS ABEBA. — Med obiskom v Etiopiji so predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita slovesno razglasili za častnega doktorja pravnih znanosti univerze v Adis Abebi. Etiopski cesar Haile Selasie, ki je hkrati tudi rektor univerze, je ob tej priložnosti naglasil velike zasluge predsednika Tita za stvar svetovnega miru ter za razvoj nove Jugoslavije.

MEXICO. — Mehika, kjer bodo letos poletne olimpijske igre, se je odločila za posebno akcijo, da bi leto 1968 razglasili kot »olimpijsko leto miru na svetu«. Kakor smo v našem listu že poročali, je poseben poziv k miru sprejelo tudi francosko mesto Grenoble, kjer se bodo prihodnji torek začele letošnje zimske olimpijske igre.

PARIZ. — Svetovna zveza pobratenih mest, ki ima svoj sedež v Parizu, je pozvala predsednike občin vseh evropskih mest, naj sprostijo akcijo za pomoč žrtvam nedavnega potresa na Siciliji. Organizacija poudarja, da je prebivalstvo Sicilije doživelo podobno usodo kot svoječasno prebivalci Agadira, Skopja, Taškenta in Debra, zato poziva na solidarnost tudi s sedanjimi žrtvami naravnih sil.

WASHINGTON. — Izdatki v ameriškem državnem proračunu za finančno leto 1968-69, ki se začne 1. julija letos, bodo znašali 186 milijard dolarjev. To pomeni, da bo primanjkljaj dosegel osem milijard dolarjev, vendar se bo povečal na 20 milijard, če kongres ne bi sprejel predloženega zakona o zvišanju davka na dohodek za 10%. Vojaški izdatki v tem proračunu so predvideni v višini 79 milijard dolarjev, to je za tri milijarde več kot v sedanjem finančnem letu. Samo za vojno v Vietnamu hoče Amerika izdati v tem letu 25 milijard dolarjev, kar je v našem denarju okroglo 625.000.000.000 šilingov.

PARIZ. — Francoska socialistična stranka SFIO je na nedavnem kongresu sklenila, da tekem dveh let uresniči postopno združitev z radikalno stranko in s tako imenovano konvencijo republikanskih institucij. Računajo, da bodo od leta 1969 ali vsaj 1970 že imeli skupno močno stranko leve demokracijske socialistične federacije. Na kongresu so francoski socialisti ostro obsodili tudi »desetletno samovlado golizma«, ki vodi v kritično situacijo.

Evropski kreditni trg:

Negotovost in zmeda sta se povečali

Ko prebiramo komentarje k zadnjim dogodkom na mednarodnem kapitalnem in kreditnem trgu, prihajamo do zaključka, da razvojna pot evropskega gospodarstva v prihodnje ne bo rožnata, marveč dokaj trnjeva. Manjkalo bo kapitala in krediti bodo postali dražji. Nevarnost konkurzov in sodniških poravnajev se bo povečala, borba za delovno mesto bo postala trša, pri zaslužkih pa utegne priti do očitne stagnacije.

Med zadnjimi dogodki na mednarodnem kapitalnem trgu mislimo predvsem na razvrednotenje angleškega funta in na bojazen, ki jo ima ameriška vlada za dolar. V tej bojazi je predsednik Johnson v svoji novoletni poslanici napovedal drastične ukrepe zlasti na področju ameriških investicij v Evropi in na področju gospodarske pomoči drugim državam. S temi vprašanji se sedaj bavi ameriški kongres.

Ameriški načrt je v evropskem gospodarstvu sprožil še večjo negotovost in zmedo, kakor jo je prej sprožilo razvrednotenje angleškega funta. Evropske države in njihovo gospodarstvo se zavedajo, da bodo od sedanjih ameriških ukrepov najbolj prizadete. Prizadete bodo dvakrat. Prvič s tem, da bo dosedanja ameriška pomoč usahnila, drugič pa zaradi tega, ker bodo postali dolarji, ki krožijo po evropskih podružnicah ameriških podjetij, dražji. Ti, takoimenovani »Euro-dolarji« bodo po sedanjih ameriških ukrepih služili v prvi vrsti financiranju podjetij, ki delajo z ameriškim kapitalom. Iz Amerike namreč za ta podjetja ne bo več prišlo novih dolarjev. Tak je skoraj že očitno sklep Washingtona.

Londonski in drugi bančniki si spričo tega delajo velike skrbi. Raznim tolažilnim besedam iz Amerike ne verjamejo. Banke bodo imele manj denarja na zalogi, povpraševanje za krediti pa bo naraslo. Zato se bodo podražili.

Ameriški ukrepi pa bodo tudi drugače vplivali na gospodarstvo zah. evropskih držav, zlasti tistih med njimi, ki preživljajo obdobje recesije. Med njimi je tudi Avstrija. Londonski »Economist« je mnenja, da bodo ti ukrepi bistveno poslabšali, če že ne zadušili možnost posojil na trgu z »Euro-dolarjem«. Kaj iz tega lahko nastane, spoznamo na vlogi teh posojil v evrop. državnem in industrijskem gospodarstvu. Obseg posojil na »Dollarbond-trgu« — kakor ta trg v finančnih krogih imenujejo — je po ameriških podatkih lani znašal 1880 milijonov dolarjev, s čemer je bil za 70 odstotkov višji kot leta 1966. Na teh posojilih so bila vendar ameriška podjetja zaradi pritoka dolarja iz neposrednih ameriških virov udeležena le s 525 milijoni dolarjev, kar je le za 12 odstotkov več kot leta 1966. V novih pogojih pa bodo prav ta podjetja navalila na »Dollarbond-trg«, ker so viri iz Amerike za nje usahnili. Zato se bo možnost najetja teh kreditov s strani evropskih držav in njihovega gospodarstva zmanjšala.

Kaj utegne v danih pogojih evropskega gospodarstva iz vsega nastati, lahko vsak skrbni bralec sam spozna. Gotovo pa je eno: sedanji ameriški ukrepi nosijo vsa znamenja, da bodo obseg evropske recesije še povečali, čas gospodarske ozdravitve držav, ki jo čutijo, pa odmaknili za nekaj let. Spričo tega tisti, ki pravijo, da stoji Evropa na robu dolgotrajnejše gospodarske krize, ne pretiravajo.

Blaž Singer

Mala drama SNG iz Ljubljane

je ob gostovanju v Celovcu demonstrirala vrhunsko igralsko umetnost

Zadnje nedeljo zvečer smo v celovškem Mestnem gledališču spet doživeli predstavo, ki je bila z igralske plati nedvomno izreden užitek. V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo je gostovala Mala drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, ki je vrnila nedavno obisk tako imenovanemu Poskusnemu odru celovškega Mestnega gledališča, katerega ansambel je dva tedna prej nastopil v Ljubljani. Slovenski gledališčniki so se tokrat predstavili z dramo „Vrnitev“ mladega angleškega avtorja Harolda Pinterja ter znova dokazali svojo visoko umetniško raven, ki zaslužno uživa mednarodno priznanje.

V našem poročilu o nedeljski prireditvi ne bomo na dolgo in široko delali pamele in manj pamelne opazke o vsebini predvajanega komada. Vsekakor je nedeljska predstava, gledana zgolj s stališča ocenjevanja vsebine drame, izzvala najrazličnejše odzive, ki segajo od pozitivne ocene pa tja do ostre kritike in celo obsodbe. Vendar ni namen tega članka, da bi zdaj skušali razsojati, katero stališče je bolj in katero manj pravilno; to je osebna zadeva vsakega posameznika. Zato naj zadostuje ugotovitev, da gre pri Pinterjevi „Vrnitvi“ za pristen proizvod tako imenovanega „novega vala“, katerega „protesti“ zoper sleherno obliko konvencionalnosti pa nikakor niso omejeni le na odrska dela, marveč povzročajo živahne reakcije prav tako v likovni umetnosti in v glasbi; ne zadnje pa so za ta razvoj značilni tudi svojstveni pojavi v modi. Torej se z bolj ali manj značilnimi primeri tega „modernega“ sveža pravzaprav srečavamo tako rekoč v vsakdanjem življenju ter bi bilo povsem zgrešeno, če bi dajali zdaj ves poudarek le „šoku“, ki ga je v nedeljo zvečer morda občutil eden ali drugi obiskovalec celovškega gledališča.

Mnogo bolj važna se nam zdi namreč druga plat nedeljske prireditve — to je umetniška raven, ki jo je pokazal ljubljanski ansambel kot celota in ki jo je demonstriral vsak igralec posebej. Tukaj pa lahko brez pretiravanja ugotovimo, da je bila predstava na višini, ki je morala v polni meri zadovoljiti tudi najbolj razvajenega in zahtevnega gledalca.

Vsakomur bo ostal nepozaben Stane Sever, ki je kot priznani kreator velikih klasičnih vlog s svojo vrhunsko igralsko osebnostjo tudi lik očeta Maxa v besedi in dejanju postavil v središče dogajanja na odru. Ob njem pa so se zvrstili Jurij Souček, Tone Slodnjak, Janez Albreht in Maks Bajc ter predvsem Iva Zupančičeva, ki so vsak na svoj način, vendar vsi zelo prepričljivo vtili življenje osebam, kot so trije po značaju tako različni in neke le spet sorodni bratje Lenny, Joey in Teddy, njihov „povsem drugačni“ stric Sam ter končno Ruth kot edina kljub temu (oz. prav zaradi tega) povsod navzoča ženska v tej čudni družini. Režiser Žarko Petan, katerega sposobnost za pravilno odmerjanje potrebnih in dovoljenih meja smo spoznali že ob lanskem uprizoritvi Kopitove veseloigre, se je tudi tokrat izkazal kot suvereni vodja celotnega dogajanja. Scenarija (Sveta Jovanovič) pa je — prirojena na precej manjši oder — ravno s svojo „natrpanostjo“ ustvarila pristnost okolja, v katerem se je odvijala nenavadna zgodba o prav tako nenavadni „vrnitvi“.

Eno torej lahko ugotovimo: tako z umetniške kakor tudi s tehnične strani je ansambel Male drame SNG iz Ljubljane znova dokazal svojo visoko raven ter demonstriral vrhunsko odrsko umetnost. Prav zaradi tega pa je toliko bolj potrebno, da v zvezi z nedeljsko prireditvijo povemo še nekaj besed.

Gre tukaj namreč za udeležbo na prireditvi, s tem pa za odnos do kulture in umetnosti na splošno ter do kulturne izmenjave še pose-

bej. O tem, da je v primeru Koroške in Slovenije ta izmenjava v prvi vrsti namenjena medsebojnemu

Stane Sever v vlogi Maxa

spoznavanju med dvema narodoma, medtem ko manjšini pripada vloga posredovalca, ne more biti nobenega dvoma. Tako je bila ta izmenjava tudi dejansko pojmovana in prakticirana skozi dolga leta. Šele lani, ko je bilo nekaj takih prireditiv v Celovcu izredno slabo obiskanih ter je bilo treba najti „utemeljitev“, so v določenih krogih tudi namen in pomen kulturne izmenjave skušali postaviti na drugačne temelje: za „krivca“ so enostavno proglasili koroške Slovence, češ da smo gostovanja iz Slovenije „popolnoma bojkotirali“.

Toda tisti, ki so očitno nezanimanje nemško govoreče javnosti za ta gostovanja skušali prikriti z neutemeljenimi izpadi proti slovensko govorečim sodeželanom, verjetno niso pričakovali, da se bo to njihovo zlobno podtikavanje tako kmalu izkazalo kot bumerang. Udeležba pri nedeljski prireditvi v celovškem gledališču je namreč še preveč jasno pokazala, kdo v resnici bojkotira gostovanja iz Slovenije. Po odračunanju desetine tistih, ki so bili navzoči več ali manj službeno po svoji uradniški ali novinarski dolžnosti (s tem pa nikakor nečemo zmanjševati njihovega osebnega zanimanja za prireditve), bi med kakimi 300 obiskovalci deželane nemškega jezika vsekakor lahko sešteli na prstih ene roke. Vsi

Nepismenost kot svetovni problem

Pod zgornjim naslovom je v Londonu izšla knjiga, katere avtor Charles Jeffries zelo resno opozarja na glavne nerešene probleme današnjega sveta, kot so lakota, zaposlitev in — nepismenost. Pisec sodi, da živi na svetu okoli 700 milijonov nepismenih. Največ jih je v Južni Ameriki ter v Afriki in Aziji.

Organizacija Združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo UNESCO je sicer pripravila lepe načrte za odpravljanje nepismenosti, vendar je trenutno stanje po mnenju avtorja omenjene knjige naslednje: odstotek nepismenih v svetovnem merilu se sicer rahlo znižuje, toda spričo visokega prirastka se absolutne številke večajo, tako da se vsako leto pridruži prejšnjim okoli 30 milijonov novih nepismenih. Po podatkih v tej knjigi sta v odpravljanju nepismenosti dosegli največji uspeh Sov. zveza in Kuba; v carski Rusiji je bilo pred letom 1917 okoli 85 % nepismenih, zdaj pa jih praktično ni več, v kratkem pa bo tudi Kuba zmagala v boju proti nepismenosti.

Spričo takih dejstev, ki gotovo niso ravno najboljše spričevalo za današnje človeštvo, seveda ni malo takih, ki ugotavljajo, da bi bilo pred vzletom človeka na Luno in proti drugim ciljem v vesolju pač treba najprej izboljšati stanje doma — na Zemlji.

ZARIŠČA KULTURE IN UMETNOSTI:

Slovenski šolski muzej

Letos bo slovenski šolski muzej slavil 70-letnico svojega obstoja. Ustanovili so ga leta 1898 na pobudo Jakoba Dimnika, ki je bil ravnatelj osnovne šole na Ledini v Ljubljani. S tem smo Slovenci dobili ustanovo, ki prikazuje razvoj našega šolstva.

Šolski muzej je poseben muzej, ki sistematično zbira, hrani, proučuje, razstavlja in objavlja gradivo o razvoju in delovanju vseh vrst šol, prosvetnih in vzgojnih ustanov ter strokovnih društev prosvetnih delavcev. Muzej ne vsebuje le razstavne zbirke, temveč tudi dokumentacijsko zbirko, ki nudi pregled razvoja šolstva v posameznih obdobjih. Tega gradiva, ki je vsebinsko zelo pestro, v preteklosti niso zbirali. To so časopisni izrezki, poročila, biografski pregledi člankov, razprave iz revij in drugega pedagoškega tiska, prav tako fotografije, fotokopije listin, mikrofilmski posnetki knjig in dokumentov, magnetofonski posnetki govorov, diapozitivi, filmi, plakete, vabila, pohvale, odlikovanja in podobno.

Ta dokumentacija obsega kartoteko šolskih kronik, register vseh tipov šol (od predšolskih ustanov preko osnovnih, srednjih in vseh vrst strokovnih do višjih in visokih šol), kartoteko šolskih poslopij, fototeko šol, življenjepis učiteljev, šolske kronike, letna poročila. Za vsako šolo so zbrani dokumenti v posebni mapji, kjer so shranjeni glavni podatki o šoli, pouku, učiteljih, učencih. Muzej zbira take podatke o vseh šolah, ki so delovale ali še delujejo na slovenskem ozemlju.

Nov oddelek muzeja je knjižnica, ki zbira predvsem učbenike za vse predmete in vse šole. Nadalje zbira pedagoški in strokovni tisk, mladinske in šolske liste, zlasti pa tisk, ki vsebuje in obdeluje šolska ter vzgojna vprašanja, zgodovinske in druge revije, ki so potrebne za študij zgodovine šolstva in pedagogike. Posebno pozornost posvečajo izpopolnjevanju zbirke starih učbenikov. Skratka, v knjižnici zbirajo vse, kar je dragocenega za dokumentacijo zgodovine šolstva in pedagogike na Slovenskem. Spremljajo pa razumljivo tudi razvoj šolstva v svetu ter vsebuje knjižnica številna dela tudi v tujih jezikih.

Dokumentacijska zbirka obsega več kot 1400 map gradiva o osnovnih šolah, tudi o tistih, ki jih danes ni več; nadalje je zajetih 210 gimnazij, okoli 70 strokovnih šol, 30 višjih in visokih šol. Za vse te šole je zbrano gradivo od ustanovitve dalje ter se sproti dopolnjuje.

Na podlagi tako zbranega in urejenega gradiva je Slovenski šolski muzej v Ljubljani dobil leta 1960 naziv Dokumentacijski center za zgodovino šolstva na Slovenskem. Zanimivo je še dejstvo, da delujejo na jugoslovanskem ozemlju samo trije šolski muzeji: poleg ljubljanskega imata le še Beograd in Zagreb. Slovenski šolski muzej zbira gradivo z vsega slovenskega etničnega ozemlja, ki sega tudi čez državne meje. Tako je mogoče šludirati vpliv šole na narod in prikazati razvoj slovenskega šolstva seveda tudi izven meja Jugoslavije; tudi

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU:

Razstava knjig v Pliberku

Prihodni teden — 8. februarja — bomo spet obhajali kulturni praznik slovenskega naroda, ki ga je še med junaško narodnoosvobodilno borbo uzakonil prvi slovenski parlament. Za ta praznik 8. februar gotovo ni bil izbran le slučajno, marveč povsem zavestno, saj je to dan smrti največjega slov. pesnika Franceta Prešerna, ki je slovenskemu jeziku vtisnil umetniški pečat in slovenski narod dvignil na raven evropskih kulturnih narodov.

Letošnji slovenski kulturni praznik bo Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku počastilo z razstavo slovenske knjige. Otvoritev razstave bo v nedeljo 4. februarja ob 11. uri dopoldne pri Brezniku, trajala pa bo razstava do vključno nedelje 18. februarja; odprta bo ob nedeljah od 9. do 14. ure ter v torkih in sobotah dopoldne. Za vsako nedeljo je v okviru razstave ob 11. uri predvidena posebna prireditev: prvo nedeljo, torej na dan otvoritve, bo v tem okviru govoril dr. Mirt Zwitter, za nedeljo 11. februarja je kot govornik predviden znani slovenski mladinski pisatelj Leopold Suhodolčan, medtem ko bo zadnje nedeljo 18. februarja govoril prof. Janko Messner.

Pliberško prosvetno društvo vabi ljubitelje slovenske knjige in slovenske kulture, da se od blizu in daleč udeležijo teh prireditiv. Z obiskom knjižne razstave hočemo koroški Slovenci izpričati svojo ljubezen in zvestobo materini besedi — slovenskemu jeziku!

ostali so bili Slovenci, ki pa niso prišli le iz Celovca, marveč iz vseh predelov južne Koroške — čeprav so vedeli, da se bodo po predstavi morali pozno ponoči po slabih cestah po ure daleč vračati na svoje domove.

V tej zvezi moramo povedati besedo tistim, ki so trdili, da koroški Slovenci ne kažemo zanimanja za te prireditve: z poslednim zamolčanjem slovenskih obiskovalcev na nedeljski predstavi ali celo s poskusom, da bi jih prelevili v Nemce (kakor je to „filozofsko“ skušal napraviti eden izmed poročevalcev v celovških listih), gotovo ne bo uspelo zbrisati vtiša, ki ga v zadnjem času ustvarja zadržanje nemško govorečega prebivalstva napram kulturni izmenjavi s Slovenijo. Tukaj namreč tudi izgovor zaradi neobvladanja jezika ne more biti argument, kajti ista samodopadljiva vzvišenost nad kulturnimi stvaritvami sosednega slovenskega naroda je prišla do izraza tudi pri glasbeni prireditvi, kjer pa znanje jezika gotovo ne igra nobene vloge.

Spričo takih dejstev res lahko vsakomur prepuščamo, da si sam napravi sodbo o tem, kdo v deželi kaže kakšen odnos do kulturne izmenjave. Če pa bi bil kdo mnenja, da je ta izmenjava namenjena koroškim Slovincem (seveda bi taka naklonjenost do manjšine presega-la tudi najbolj optimistična pričakovanja), potem bi seveda bilo želeli, da bi manjšina imela vsaj mož-

KULTURNE DROBTINE

● Prešernovo mesto Kranj se je seveda prav posebno pripravilo tudi za letošnji obletnico pesnikove smrti in s tem za slovenski kulturni praznik. Peser spored prireditiv se bo začel že jutri, ko bodo v galeriji Prešernove hiše odprli razstavo najnovejših del akademskega slikarja Iva Šubica. V nedeljo bodo v spodnjih prostorih te galerije odprli razstavo o Prešernovi „Zdravici“. Za ponedeljek je predviden literarni večer o kranjskem pesniku Franciju Zagorčniku. V torek bodo v galeriji mestne hiše odprli razstavo „Tito na Goranskem“, medtem ko bo v Prešernovem gledališču večer Prešernovih pesmi. Na večer pred praznikom bodo pesnikov spomin počastili ob njegovem grobu in na občinski skupščini podelili tradicionalne Prešernove nagrade, na sam praznik 8. februarja pa bodo na Okroglem pri Kranju odkrili spominsko ploščo prešernostlovcu Tomu Zupanu. Zvečer istega dne bo v Kranju predavanje o nastanku, razvoju in prevodih znamenite Prešernove „Zdravice“. Poleg tega obsega spored teh prireditiv še razne koncerte, za zaključek pa bo v nedeljo 11. februarja v Prešernovem gledališču mladinska prireditev pod naslovom „Dedek in babica pripovedujeta zgodbe iz pesnikovega življenja v Kranju“.

● Salzburgska deželna vlada je sprejela sklep, po katerem naj bi Avstrija izposlovala proglasitev Mozartovega mesta Salzburga za mednarodno priznana področje, ki bi bilo v primeru vojne spopada zavarovano v smislu konvencije UNESCO o zaščiti kulturnih dobrin.

● V Mehiki, ki bo prizorišče letošnjih poletnih olimpijskih iger, so začeli izvajati tudi peser spored posebne „kulturne olimpiade“. V tem okviru se bodo tokom leta predstavili ansambli in solisti iz vsega sveta, in sicer na področjih gledališča, literature, glasbe, upodabljalne umetnosti, filma in folklore.

nost, da pove svoje mnenje glede izbire komadov in glede časa prireditiv. Praksa pri zadnji prireditvi je bila vsekakor drugačna.

žalostno in še vedno nerešeno šolsko vprašanje na Korokem poslaja del slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani.

Važen del vsakega muzeja je razstavna zbirka. V Slovenskem šolskem muzeju je ta zbirka razdeljena v skupine, ki obsegajo razne šolske predmete, ki so jih uporabljali na šolah v različnih obdobjih. Zbirka šteje več kot 11.000 primerkov učil, izdelkov učencev, zlatih in črnih knjig, mikrofilmov in podobnega gradiva. Arhivski fond šteje v celoti 350 urejenih fasciklov. V šolskem arhivu so listine razvrščene po snovi in sega gradivo do leta 1754 nazaj. Vse važnejše listine so posnete na mikrofilme; zbranih je 2830 posnetkov. Prav tako obsega arhiv tudi posnetke tistih listin, katerih originale hranijo v dunajskem upravnem arhivu, v graškem deželnem arhivu ter v škofijskem arhivu; ta zbirka obsega približno 3000 posnetkov. Končno naj še omenimo, da ima knjižnica več kot 30 tisoč enot ter je najbogatejša zbirka učbenikov in pedagoških del na slovenskem ozemlju.

Teh nekaj podatkov nam pove, da je Slovenski šolski muzej od ustanovitve leta 1898 do danes kljub dolgoletni prekinitvi dela (po prvem poskusu je namreč nastal premor do leta 1938) dosegel pri zbiranju gradiva izredno lepe uspehe. Pri tem pa moramo še upoštevati, da je s sistematičnim zbiranjem začel šele leta 1951, ko je dobil muzej svojo sedanjo ureditev.

Brez zastopnikov manjšine so govorili o manjšinskem šolskem vprašanju

Iz nedeljskih števil „Kärntner Tageszeitung“ in „Kleine Zeitung“ povzemamo, da je bilo prejšnjo soboto v Celovcu zasedanje predsedstva Deželne zveze združenja staršev. Tega zasedanja so se udeležili tudi zastopniki in bivši zastopniki južnokoroških „Združenj staršev obveznih šol“. Tudi zastopniki nemškega tiska so bili vabljeni. Na zasedanje pa niso bili vabljeni zastopniki slovenskega tiska in tudi ne zastopniki slovenskih staršev.

Sicer je res, da slovenski starši v teh združenjih niso zastopani, kar je spričo tega, da gre pri „Združenju staršev obveznih šol“ za ekskluzivno združenje nemških nacionalistov, tudi razumljivo. Združenj, katerim patronira deželna zveza, pa ni. Kljub temu pa bi morali biti na zasedanje vabljeni zastopniki slovenskih staršev, če je že bil navzoč predsednik medtem propadlega združenja v Železni Kapli, Falzl.

Značilno za to zasedanje je, da so na njem obravnavali problematiko dvojezičnega pouka, ga apostrofirali kot „Sorgenkind der Elternvereine“ in pri tem ugotovili, da je problem pravzaprav samo nastal, ker obstaja še dvojezični pouk! Z drugimi besedami povedano: soboljni zborovalci so prišli do zaključka, da teh združenj ne bi bilo, če ne bi bilo dvojezičnega pouka in da bi v tem primeru k njim tudi nihče ne šil. Ker pa le-ta

obstaja in ker daje staršem pravico, da otroke prijavijo k dvojezičnemu pouku (ki ni povsod takšen kot bi moral po zakonu biti!), ustanavljajo nemški nacionalisti svoja združenja in z njimi uveljavljajo svoje raznarodovalne namene, vabijo buršensatfrenje v šole itd., vse pa pod krinko „otroku hočemo dobro!“.

Treba je jasno povedati, da je „Združenje staršev obveznih šol“ znano pod imeni Treffer-Lakomy. To društvo je tako jasno opredeljeno, da od njega slovenski starši ne morejo nič dobrega pričakovati. V Železni Kapli ni uspelo, v Velikovicu pa je nastalo iz „protesta“, ker je en sam oče na podlagi določil manjšinskega šolskega zakona prijavil svojega otroka k dvojezičnemu pouku. S to prijavo pa je bila po združenju že „odkrita nevarnost“, da se bodo morali vsi neprijavljeni otroci zaradi enega učiti slovenski. S to parolo, ki je docela neutemeljena, je pričelo združenje vznemirjati in ščuvati nepoučene ljudi in neliti nacionalistične strasti v deželi. Heimatdienst kol duhovni oče združenja je šel celo tako daleč, da je v vlogi strankam, ki so zastopane v koroškem deželnem zboru, trdil, da manjšin-

ski šolski zakon jemlje neprijavljanim otrokom njihove državljanke pravice.

Tako razpihovanje nacionalističnih strasti je nerazumljivo tembolj, ker so se taisti krogi leta sem ponašali s tem zakonom kot „vzorno rešitvijo manjšinskega šolstva v deželi“ in smo le s slovenske strani vedno spet upravičeno nakazovali njegove nedostatke v pogledu na enakopravnost manjšine. Velikovski primer nazorno kaže, kako masiven je psihološki pritisk na starše, ko hočejo svoje otroke prijaviti k dvojezičnemu pouku. To je izrečno poudaril tudi okrajni šolski nadzornik Rudi Vouk, ko je v torkovi številki „Kärntner Tageszeitung“ zavzel jasno stališče do vprašanj, ki so jih obravnavali na sobotnem zasedanju. Povedal je tudi, da so jalova vsa poročila, po katerih naj bi bil dvojezični pouk resničen vzrok zaskrbljenosti združenj staršev.

Kakor naj starši spoznajo, da je pouk v materinem jeziku za otroka pridobitev, ki čedalje več velja, tako naj tudi spoznajo, da je treba razna združenja staršev po naših krajih soditi po njihovem namenu in njihovem delu, ne pa po njihovih štatutih. Združenja staršev, katerih delo ni omejeno zgolj na plodno sodelovanje s šolo v prid vzgoje otrok k strpnosti in mirnemu sožitju odklanjamo. Odklanjamo pa tudi mojariziranje staršev prijavljenih otrok v vprašanjih, ki jih kot manjšina ne moremo odobravati.

Železna Kapla — Kranj:

Še naprej bomo kulturno sodelovali

S tem zagotovilom sta v soboto zvečer v dvorani Delavskega doma v Kranju zaključila svoja pozdravna nagovora župan občine Železna Kapla-Bela, dežel. posl. Josef Lubas in predsednik občinske skupščine Kranj Slavko Zalkar, ko je tam v okviru medobčinske kulturne izmenjave nastopil pevski zbor France Pasterk-Lenart pod vodstvom Vladimira Prušnika.

Pevski zbor France Pasterk-Lenart, ki združuje zbora SPD „Zarja“ v Železni Kapli in SPD „Danica“ v

Št. Vidu v Podjuni, goji že vrsto let sodelovanje in izmenjavo s kulturnimi društvi občine Kranj, zlasti s prosvetnim društvom na Jezerskem. Tokrat pa je v Kranju prvič nastopil v okviru medobčinske kulturne izmenjave, za katero so se pred leti dogovorili predstavniki obeh občin. Zbor sta poleg župana Lubasa v Kranju spremljala še občinski tajnik Pavel Kurnik in kulturni referent občine, šolski upravitelj Valentin Polanšek, ki je pri uspelem koncertu govoril prijatelne besede po-

VABILO

V soboto 3. februarja 1968 s pričetkom ob 9. uri dopoldne bo v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu

OBCNI ZBOR

Občni zbor sodi v okvir proslav ob 25 letnici začetka oboroženega odpora koroških Slovencev proti nacizmu. Vsi, ki sodelujejo v borbi za mir in prijateljske odnose med narodi, prisrčno vabljeni. **Glavni odbor**

ZVEZE KOROŠKIH PARTIZANOV

Ponosni občni zbor SPD „Zvezda“ v Hodišah

Minulo nedeljo se je Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« v Hodišah zbralo na svoj občni zbor, ki ga je vodil predsednik Janko Schöttl in ki mu je kot zastopnik Slovenske prosvetne zveze prisostvoval njen tajnik Andrej Kokoč.

SPD »Zvezda«, ki stopa že v 65. leto svojega delovanja, sodi med zelo marljiva prosvetna društva. V spremenjenih okoliščinah je postal pevski zbor glavni steber njegovega uveljavljanja. Ta zbor vodi in se za njegove uspešne nastope požrtvovalno prizadeva njegov zborovodja Foltej Pačič. S svojim zborom je društvo prišlo od zadnjega občnega zbora do 15 prireditvev in gostovanj. Med njimi je dvakratna izmenjava koncertov s pevskim zborom prosvetnega društva Duplje pri Trziču, s katerim goji že nekaj let prijateljske stike. Prijateljsko pa društvo sodeluje tudi z društvi »Edinost« v Skofičah in »Svoboda« v Logi vasi ter njihovima pevskima zboroma. S temi društvi je »Zvezda« priredila proslavo v spomin 20 letnice žrtve

fašizma in v spomin 10 letnice podpisa državne pogodbe. Poleg tega je društvo sodelovalo tudi pri prireditvah omenjenih društev, pri prireditvah Slovenske prosvetne zveze in drugih. Pri vseh pa se je podpredsednik Vinko Hribar izkazal kot požrtvovalen organizator.

Aktivnost društva je v minuli poslovi dobi okrepila tudi društveno blagajno, istočasno pa je tudi omogočila, da ga je občina podprla s vidnim prispevkom iz svojega kulturnega sklada. Pri volitvah je bil v bistvu potrjen dosedanji odbor s predsednikom Jankom Schöttlom, podpredsed-

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku

V a b i l o
na

PEVSKI KONCERT

v nedeljo 11. februarja 1968 ob pol osmih zvečer v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku

Sodelujejo: Pevski zbor SPD »Edinost« v Pliberku
Oktet izpod Uršlje s Prevalj Koroški oktet z Raven

Po koncertu ples, pri katerem igra godba „fantov 3 dolin“

nikom Vinkom Hafnerjem ter tajnikom Gidijem Sabotnikom na čelu. Zastopnik Slovenske prosvetne zveze je društvu čestital k uspešnemu delovanju in zaželel, da bi se njegovo delo tudi v prihodnje tako plodno razvijalo. Ob koncu so udeleženci gledali še film o Slovenskem oktetu in prisluhnili njegovim lepim glasovom in ubranemu petju.

ČESTITAMO!

V soboto se je poročil širom dežele in preko nje znani mladi športnik in prvak v nekaterih disciplinah lahke atletike Robert Kropnik iz Beljaka. Mladi športnik, ki je absolvent slovenske gimnazije v Celovcu in ki študira fizikulturo v Grazu, si je za svojo izvoljenko izbral gosposlično Sigrid Waller iz Cajne.

Novoporočencema iskreno čestitamo. Svoje čestitke povezujemo z istočasno željo po prijatnem in srečnem družinskem življenju, Robertu pa posebej želimo, da bi še naprej razvijal svoje športne sposobnosti in častno zastopal koroške Slovence pri športnih tekmovanjih v deželi in državi. Želimo pa tudi, da bi uspešno družil okoli sebe našo tudi športno nadebudo mladino.

V a b i l o

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni ima v nedeljo 4. februarja ob pol treh popoldne

PUSTNO PRIREDITEV

v dvorani pri Voglu v Št. Primožu. Na sporedu sta burki „Brat Sokol“ ter „Kmet in fotograf“, kuplet „Krojač in čevljar“ ter nastop tria „Korotan“ s pevci.

GOSTINSKI TEČAJI

Inštitut za pospeševanje gospodarstva (WIFI) prireja v CELOVCU, Kampfstraße 1

Tečaj pod naslovom „Zasluzki, socialno zavarovanje in davki v gostinskem podjetju“ od 5. do 8. februarja, vsak dan od 9. do 17. ure.

Kuharski in servinski tečaj, ki bo trajal 4 dneve, vsak teden od ponedeljka do sobote, od 8. do 18. ure. Pričetek tečaja 5. februarja ob 8. uri, prispevek vključno prehrane S 1500.—

Tečaj „Kako kalkulira gostilničar“ bodo 5. februarja ob 9. uri v SMOHORU, 6. februarja ob 9. uri v VELIKOVCU in 8. februarja ob 9. uri v BELJAKU povsod na sedežu okrajne podružnice zbornice obrtnega gospodarstva.

Poleg tega sta v BELJAKU na sedežu okrajne podružnice bormice obrtnega gospodarstva še od 12. do 14. februarja tečaj „Knjigovodstvo v gostinskem podjetju“ od 19. do 22. februarja pa tečaj „Zasluzki, socialno zavarovanje in davki v gostinskem podjetju“.

URADNE URE

Zavod za starostno zavarovanje namencev ima v februarju uradne ure

● v Beljaku 3., 10., 17. in 24. od 8. do 12. ure v poslopiju uprave pokrajinske bolniške blagajne.

● v Smohoru pa 19. februarja od 9. do 12. ure v upravnem poslopiju pokrajinske bolniške blagajne.

○

Zavod za starostno zavarovanje obrtnikov pa ima uradne ure

● v Beljaku 6. februarja,

● v Velikovicu pa 7. februarja, v obeh krajih na okrajni podružnici zbornice obrtnega gospodarstva in sicer od 8. do 12.30 in od 14. do 15.30 ure, poleg tega pa še

● v Smohoru 15. februarja od 10. do 12.30 ure.

KOLENDAR

Petek, 2. februar: Svečnica
Sobota, 3. februar: Blaž
Nedelja, 4. februar: Andrej
Ponedeljek, 5. februar: Agala
Torek, 6. februar: Doroteja
Sreda, 7. februar: Romuald
Četrtek, 8. februar: Janoz

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovljice. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Nekatera vprašanja pitanja mladih goved

Pitanje mlade goveje živine se je tudi pri nas v zadnjih letih močno razvilo. Od pitanja volov prehajajo kmetje na pitanje mladih bikcev, ker hitreje rastejo kot voli in telice in ker dosega večinoma tudi boljše ceno. Cena mladih pitanih bikcev pa je v veliki meri odvisna od kmeta samega, od njegovega znanja in od tega, kako odbira živali za pitanje in kako jih redi in pita.

Zaradi aktualnosti teh vprašanj ponatiskujemo v naslednjem članku dr. Jožeta Ferčaja, ki ga je s tem v zvezi pred kratkim objavil v „Kmečkem glasu“.

Začasno so nastale težave pri prodaji pitanje mlade živine, tudi cena se je znižala. Te težave so pri nas podobne kot so v drugih deželah. Zato izvažamo manj živine in mesa. Toda gospodarstveniki napovedujejo, da je zmanjšanje cen in zastojev v trgovini z mesom ter klavno živino začasen. Predvidevajo, da bo trgovina s klavno živino v prihodnje ugodna in da bo povpraševanje po dobri govedini še raslo. Kaže torej, da bo dobro spitano mlado govedo v prihodnje lahko prodati. A ne moremo pričakovati, da bodo tudi v naprej tako rasle cene spitanih mladih živin kot so rasle v zadnjih letih. Zelo verjetno bodo nastale večje razlike v ceni za bolj ali manj kakovostno živino.

Pitati manj živali ne bi bilo gospodarno

Pri začasnem zastoju v prodaji in cenah za klavno živino ne bi bilo gospodarno, da

bi rejci pitali manj živali. Prav pa je, da zboljšujejo pitanje, da iščejo povečanje dohodka pri zmanjševanju stroškov za pitanje in pri tem, da bodo prodajali kakovostno boljše živino.

Mnogi rejci bodo takoj ugovarjali, češ tudi podjetja in organizacije, ki odkupujejo klavno živino in imajo klavnice, naj znižujejo stroške prometa z živino in mesom, delno v korist rejcev, delno pa tudi v korist potrošnikov. Gotovo bi bilo prav, da tudi trgovina, klavnice in predelava prispevajo svoj delež, da bo razlika med odkupno ceno živine in prodajno ceno mesa ter mesnih izdelkov manjša, da se bo večala prireja in ponudba mesa.

Toda ti ugovori in zahteve ne morejo zmanjšati naloge živinorejcev, naj izpolnjujejo rejo živine, da si zlasti s tem zvišujejo dohodek in da ne iščejo rešitev samo v višjih cenah.

Redimo hitro rastoče živali

Zboljšanje in pocenitev prireje lahko dosežemo z izpopolnjevanjem krmjenja živali, ki jih pitamo. Dobre tri četrtine vseh stroškov za pitanje mlade živine znaša vrednost porabljenih krm. S številnimi poskusi pa je dokazano, da porabijo manj krm za prirast tiste živali, ki hitro rastejo, kot pa tiste, ki rastejo počasi.

Živali različno priraščajo

Za hitro priraščanje živali v dobi pitanja pa ni potrebno samo ustrezno krmjenje, temveč tudi sposobnost živali za hitro rast. Če večje število živali krmimo v istem hlevu, lahko ugotovimo, da so med njimi znatne razlike v hitri rasti. V vsakem večjem pitališču lahko ugotovimo, da so razlike med enako krmljenimi živalmi tudi za 0,20 kg ali pa tudi za 0,25 kg na dan. Z razlikami v hitrosti rasti nastanejo tudi občutne razlike v porabi krm za prirast in s tem razlike v stroških pitanja. Zelo zanimive podatke dobimo pri kontrolni zreji mladih bikov za plemo.

Živinorejsko veterinarski zavod v Murski Soboti ima postajo, kjer zrejšajo bikce od prvih tednov na težo 500 kg. Bikce krmijo posamično, da za vsak dan ugotovijo, koliko krm so pojedli. Pri bikih, zrejenih lani, so ugotovili naslednje večje razlike: najboljši je od teže 200 na 500 kg priraščal dnevno po 1600 gramov, najslabši pa 1123 gramov. Najboljši je pridobil 300 kg teže 87 dni prej kot najslabši, ki je za ta prirast porabil toliko več krm, kot znaša vrednost 278 kg krm.

Sposobnost za priraščanje lahko zboljšamo

Kakovost živali za pitanje zboljšujemo tako, da za osemenjevanje odbiramo bike dobrega rodu in ki so preizkušeni glede hitrosti rasti ter porabe krm za prirast. Dalje odbiramo bike za osemenjevanje tudi po preizkušeni ravnosti in klavnega izkoristka skupine potomcev. Tudi za pripuščanje naj bi uporabljali prav dobre bike, ki so hitre rasti. Z odbiranjem plemenjakov močno vplivamo na kakovost novih rodov živine na splošno. Rejci sami morajo oceniti vsako tele in odločiti o njegovi uporabi. Z odbiranjem telet za plemo močno soodločajo o zboljšanju kakovosti staleža živine, z odbiranjem telet za pitanje pa odločajo tudi o gospodarnosti pitanja.

Kako odbiramo bike za pitanje

Za pitanje je treba odbirati bike, ki so širokih oblik, ki imajo globok in obsežen trup. Živali, ki imajo obsežno telo in znake za večjo rast, so praviloma mišičaste. Take živali rastejo hitro, ker pridobivajo dolgo na teži z rastjo obsega mišičevja. Živali z obsežnim trupom pojedjo praviloma več krm in zato hitreje rastejo. Važno je tudi, da živali, ki pojedjo veliko osnovne krm, dobijo že v tej toliki hranilnih snovi, da jim je potreben le manjši dodatek krm. Obratno pa je z živalmi ozkega in plitvega trupa. Take

Število kmetij naglo pada

Po prvih podatkih štetja kmetijskih obratov 10. 12. 1965 agrarnogospodarski inštitut zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo ugotavlja, da se je med letom 1960 in letom 1965 v naši državi število kmetij zmanjšalo za 22.586 s skupno površino 517.037 hektarjev. Med štetjem kmetijskih obratov leta 1951 in štetjem leta 1960, je število kmetij nazadovalo za 30.562. Po štetju leta 1965 je v Avstriji le še 379.700 kmetij s skupno površino 7 milijonov 332.000 hektarjev. Število ljudi, ki opravljajo kmetijsko delo se je v tem peletju zmanjšalo za 237.065 na 911.600, od leta 1951 naprej pa se je zmanjšalo za več kot 700.000.

imajo manj obsežne mišice, rastejo počasneje in porabijo več krm za prirast. Če jih močneje spitam, postanejo zamaščene. Prireja loja je znatno dražja kot prireja mesa. Ločljiv loj pa je pravzaprav odpadek.

Potrebno je tudi odbiranje krav in telic

Rejci se ne bi smeli zadovoljiti samo z odbiranjem telet. Za kakovost telet je treba skrbeti že prej, in sicer s kakovostjo bikov in kakovostjo krav. Odbira bikov za osemenjevanje in za pripuščanje je skupna skrb strokovne službe in rejcev. Odbiranje krav in telic pa je poglavitna skrb rejcev. Tudi pri tem pa naj jim pomaga strokovna služba.

Rejci bi lahko hitreje zboljševali svoje črede, če bi zrejali več telic in hitreje izločali slabše krave. V vseh področjih, kjer je uvedeno osemenjevanje krav, lahko ugotovimo, da so mlajše krave v splošnem veliko boljše od starejših, ker so mlajše potomke boljših plemenjakov.

Telice dobrih pasem namesto starejših krav

Začeli smo rediti svetlo lisasto in sivo rjavo živino, ker sta za današnjo rejo ti dve pasmi boljši od drugih, ki so pri nas razširjene. Rejci, ki imajo živino drugih pasem ali križano, bodo lahko najhitreje napredovali s prirejo, če bodo kupili dobre živali ene teh dveh pasem. S križanjem pa razmeroma najhitreje dosežemo zboljšanje živine, če zrejšamo čim več križanih telic, da hitro pomlajujemo čredo krav. Vsak rod ponovnih križancev je glede lastnosti bližji pasmi, s katero križamo. Čim hitreje obračamo rodove križancev, tem prej pridemo do kakovostno izenačene in pasemske ustaljene živine. Žal je veliko rejcev, ki zadržujejo v rejah starejše krave in zrejšajo malo telic ter s tem močno zavlačujejo spreminjanje pasme. Takli rejci navadno zgubljajo veliko na vrednosti telet in mlade živine za pitanje.

Izkušnje gospodarsko razvitih dežel in naprednih rejcev spet in spet potrjujejo pravilo, da čim večje so zahteve po izboljšanju, tem več si morajo rejci prizadevati, da zrejšajo kakovostno živino, sposobno za velike prireje.

Kako bom zboljšal donos svojih travnikov?

Iz zanimivega strokovnega pogovora o tem vprašanju povzemamo naslednje misli in nasvete:

Prvo vprašanje: Prevzel sem kmetijo, na kateri so doslej redili le nekaj glav živine. Večinoma so travniki in pašniki, manjši del so njive, kjer so pridelovali vsakega po malo. Travnike so večinoma kosili le enkrat na leto. Rad bi redil več živine, ker vidim, da to uspeva tudi pri sosedu, ki ima podobno zemljo, kakršna je na mojem posestvu. Kje naj začnem, da bom šel v pridelovanju čimprej v korak s sosedom? Ali naj povečam njivsko površino, kar pa se mi zdi težavno, ker so rastišča za to neprimerna?

Odgovor: Takšnih vprašanj je mnogo. Za vsakega, ki jih stavlja, in s tem tudi za vas, pa bi bilo najbolje, če bi se šel učiti k sosedu, ki že dela tako, kakor vi hočete.

Ne glede na to vendar tukaj nekaj splošnih značilnosti, ki se jim v našem kmetijstvu ne moremo ogniti. Za naše kraje je značilno, da je živinoreja že iz davnine pomembna kmetijska stroka. Vendar je njen razvoj odvisen od tega, kako izkoriščamo zemljišča, na katerih pridelujemo osnovno krm za vzdrževanje staleža živine in za del prireje mesa in mleka. Z boljšim izkoriščanjem travnatega sveta bi lahko dosegli večjo prirejo, pa tudi stalež živine bi lahko postopoma naraščal.

Ponekod tudi stalno pomanjkljiva prehrana živali prinaša zgubo ne le v tem, da živalska čreda postaja manj vredna, ampak so posledice tudi v tem, da živali pogosteje obolevajo, kar zmanjšuje njihovo prirejo. Zato je za sodobno prirejo živali pravi način pridelovanja krm prvi pogoj. Pri nas marsikje še vedno ne moremo govoriti o načrtnem pridelovanju krm, temveč je v navadi le spravilo krm, kolikor je pač zraste na travnatem svetu. Moramo opozoriti, da so pri nas naravna rastišča še vedno glavni vir krm, zato bi kazalo travnati svet primerneje oskrbovati, kot pa je bila doslej navada, ki smo jo podedovali iz preteklosti.

Zemljišče in podnebne razmere so pri nas ugodne za razvoj rastlinstva na travniških, ponekod pa so zemljišča edinole primerna za travnik ali pašnik. Človek je v preteklosti upošteval te razmere, zato se je iz davnine ohranilo razmerje med travnatim svetom, njivami in gozdovi v razmerju 2:1:3. Tega razmerja ne kaže brezglavo spreminjati v korist njiv in gozdov, marsikje pa bi bilo primerneje le opustiti njive v korist travnatega sveta. Toda kot prvi ukrep bi bilo vsekakor priporočljivo izkoristiti zmogljivost obstoječih travnikov in pašnikov, ki so primerni za intenzivno rabo.

(se nadaljuje)

jega doma, so ljudje videli, kako ga je začelo grdo zanašati, domala prav tako, ko da bi bilo zadnje kolo pretrdo privito. Nato se je motor prekopicnil in Hopperja je vrglo v betonski drog svetilke.

Petrella se je pomenil z mehanikom, ki je zbral in pregledal, kar je ostalo od stroja.

„Vsakomur bi se utegnilo pripetiti,“ je dejal mehanik. „Verjetnost je ena proti milijonu, to je res. Tale vijak.“ je kazal, „to je tisto, čemur pravimo mi ohlapna nit. Pustite ji nekaj časa, pa se vam bo razrahljala. Zato pa ima na vrhu še drug vijak, ki deluje v drugo smer in ki onega pritrjuje. Oba skupaj sta popolnoma varna. Napačno sta bila pritrjena — to je vse.“

To je bilo vse, za zdaj.

Hudi spopad v Palace Pin-table Arcade je bil skoraj leto dni pozneje. Ko je padla beseda „nemir“, so vsi na postaji planili k najbližnjemu policijskemu avtomobilu in zdrveli tja. Kajti nemir je bil podoben požaru. Če ste se ga lotili dovolj zgodaj, ste ga pogasili z vedrom. Toda pustite ga in takoj se vam razplamti.

Arcade Palace je bilo zabavišče zadaj za High Streetom, ki je bilo pokrito s streho in opremljeno z električnimi ročkami, s stroji, ki povedo usodo, in kegljišči vseh vrst. Če se je hotel kdo zabavati tako, da je zapravil denar po malem, je bila Arkada kar pravi kraj zanj. Če je trošil denar preudarno, je lahko prebil tam več kot uro in zapravil komaj šiling.

Petrella je prispel v prikolici, pod poveljstvom izkušnega narednika Gwilliamu. „Ustavi na kratko,“ je ukazal šoferju. „Zakleni voz in pridi z nami. Držite se skupaj in se obdržite na nogah.“ Bili so na robu množice, ki se je kar trla. Tam preko, v sami Arkadi, je bilo središče meteža.

Petrella je mogel slišati ropot ter žvenket stekla, ko so se prevračale mize, krike mož, topot nog, nad vsem tem pa prodirne ženske vriske.

Že so bili sredi vsega.

Množica sama ni nudila odpora. Policija je prodrla naravnost skozi njo na prizorišče boja. Lastnik Arkade in dva pomočnika, eden skoraj še deček, so kljubovali celemu ducatu nasprotnikov. Gwilliam je planil proti najbližjemu in največjemu od napadalcev, ga zgrabil iz za hrbta in zaigral z njim pravcato igro večine in spretnosti. Nato ga je nekdo sunil in tedaj je stopil v akcijo zares. Tolpa se je bila oborožila s težkimi lesenimi keglji in jih je uporabljala kot kije.

Eden od njih je zamahnil proti Petrelli, ki se je pred udarcem sklonil in sunkovito zgrabil napadalca za noge. Prostor je bil neprikladen za manevriranje. Rjovenje množice je naznanilo prihod nadaljnjih ojačenj in v naslednji minuti je pretep prenehal prav tako hitro, kot se je bil pričel.

Bile so tri hude poškodbe, mnogo razdejanj in škode in deset aretacij. Skoraj ves preostanek noči je trajalo, da so izločili in identificirali krivce ter stopili v stik z njihovimi rodbinami.

Petrella je doletela naloga sporočiti novico gospe King. Po prvem pretresu jo je obšlo skoraj olajšanje.

„Ali ga bodo izpustili?“ je vprašala.

„Mislim, da Rodney ni bil eden od kolovodij,“ je dejal Petrella. „Po mojem mnenju jo bo to pot poceni odnesel. Zastrahitev mu ne bo prav nič škodovala. Toda nikar mu tega ne povejte.“

„Nič ni mogoče početi z njim,“ je dejala gospa King.

„Ne gre več dalje. Nekaj mu je šinilo v glavo. Hotel je postati nekdo, pa če bi ga to stalo glavo.“

Petrella je videl Rodneya naslednje jutro na postaji. Videti je bil kar zadovoljen sam s seboj. Toda če že njega samega ni nič prizadelo, so bili drugi ljudje zaskrbljeni zanj.

Tistega večera je imel Petrella obisk. V prvem hipu niti ni prepoznal Ruby, kajti tudi ona je zrasla. „Dobila sem vaše ime od Rodove matere,“ je rekla. „Ona misli, da bi mogli reči zanj kako besedo. Ni bil ravno eden najslabših.“

„Toda bil je tam.“

„To je važno,“ je reklo dekle. Petrello je osupnilo njeno obnašanje. Bila je zaradi nečesa preplašena, toda mislil je, da ne zaradi njega. „Dobil je zaposlitev, dobro zaposlitev v Hicksovi garaži. Noče je izgubiti.“

Petrella je skoraj že zinil, da bi moral imeti to na umu že prej, preden je začel, toda domislil se je, da bi bilo brez smisla. Namesto tega je rekel: „Niste se predstavili.“

„Jaz sem Ruby Cross,“ se je nasmehnila. „Moj oče je lastnik lokala Warwick Arm, gori na Southgate Streetu. Sem Rodova dekle.“

„Ali vaš oče to odobrava?“

„Oh — očka. On je starokopiten.“

Petrella je preslišal. „Ali niste bili prijateljica Frankiejde Hopperja?“ je vprašal. Spet je opazil tisto v njenih očeh. Ni bilo dvoma, to je strah.

„Glejte, gospod,“ je dejala. „Nisem prišla sem zato, da bi odgovarjala na kopico vprašanj. Hotela sem vam samo reci, da izvlecite Roda. Če ne, bo jezen, in kadar je jezen, ravna neumno.“

(Nadaljevanje prihodnjic)

za oddih in razvedrilo

DONALD MARTY:

LOTERIJA

Moji prvi sosede so bili Flecherjevi. Willyja sem poznal še iz otroških let. Nikoli ga nisem trpel: vedno se je rad delal važnega, rad je ukazoval. Ostali otroci so ga, nasprotno, oboževali. Njegova priljubljenost je precej zrasla tistega dne, ko so ga (imel je osem ali devet let) našli, kako kadi očetovo cigaro. Višek pa je dosegla pet let kasneje, ko so ga policaji, na smrt pijanega, iztovorili pred vrati hiše, kjer je stanoval. Dobil je seveda grozne batine, vendar fantov to ni motilo.

Kasneje, ko smo odrasli in se poročili, je ostalo pri istem. Lahko pri-sežem, da sem bil boljši, pametnejši in bolj pošten kot on, vendar je bil on bolj priljubljen. Moj odnos do njega pa je prerasel v sovraštvo.

In to sovraštvo je bilo edino čustvo, ki mi je bilo z ženo Margot skupno. Samo da to, da je ona sovražila Willyja, ni bil nikak plus zanjo, ker je sovražila ves svet in še posebej mene.

Kljub temu pa mi Margot ni nehala dajati Willyja za zgled, da bi mi dopovedala, da sem ničla in da bom to vedno ostal, ne pa „kot Willy, ki...“

In tako je moje sovraštvo, še podžgano z idiotskimi razmišljanji moje žene, raslo iz dneva v dan, z njim pa odločitev, da se moram Willyju nekako maščevati. Samo kako — tega si še nisem izmislil.

On pa mi je pomagal: nekaj dni pozneje me je srečal na ulici in me, kot vedno, zviška potrepjal po rami:

— Zdravo George! Ravno sem mislil nate. Ti stalno igraš na loteriji! Ej, tudi jaz bi rad poskusil. Nisem mu pustil dokončati stavka:

— Poslušaj, Willy... Po pomoti sem kupil eno srečko več. Če hočeš — ti jo lahko prodam.

Ko je privolil — sem mu dal eno svojih srečk — za pet dolarjev.

Srečka je dejansko veljala tri dolarje, toda on tega ni vedel. Ko sva se poslovila, sem bil srečen, da sem ga ogoljufal. Moram vam povedati, da sem tega dne prvič bral v obeh moje žene kanček priznanja.

Sreča pa je bila kratkotrajna: nekaj dni pozneje je moja, oziroma njegova srečka, dobila premijo 250.000 dolarjev.

To je povzročilo nov pekel v moji hiši. Ko pa je Willy pred novinarji ob svojem novem, kot ladja velikem avtomobilu, dal intervju in rekel, da je srečko kupil od svojega „dobrega in starega prijatelja za samo pet dolarjev“ in ko so mu novinarji rekli, da srečka stane samo tri dolarje in da je ta „stari in dobri prijatelj“ hotel pri njem služiti, nisem več mogel zdržati niti v mestu; otroci so tekali za mano in vpili:

— To si ga ogoljufal, ha, ha, ha...

V hiši je bil — dvojen pekel. Prvič — izgubila sva premijo — je trdila Margot, potem pa — od sramu ni mogla več na ulico, niti v klub, niti...

In tedaj, po dveh tednih muk, sem se odločil, izčrpan in pobit, da jo ubijem. Da njo... Margot... Verjel sem, da vsa ta nesreča nekako prihaja od nje. Če me ne bi ona gnjavila, mi ne bi nikoli prišlo na misel, prodati srečko Willyju, nikoli...

Preostalo mi je samo še odločiti se za način: nisem dolgo razmišljal. V kleti je bila polna škatala strih-nina, ki ga je Margot baje kupila za podgane, sam pa sem bil pre-

pričan, da ga ima v hiši samo zato, da mi ga bo nekega dne servirala za večerjo.

In — lepo! Naslednji večer sem ji ga vsul v čaj dokajšno količino, nato pa odšel v kuhinjo in čakal, da bom slišal top padec njenega telesa. Nobenih dokazov ne bi bilo, ki bi govorili proti samomoru.

Nenadoma pa mi je dih zledenel v prsih: slišal sem, kako se odpirajo vrata in videl Margot z obrazom spačenim od bolečine in sovraštva, kako gre proti meni. Vedel sem — zdaj bo zakričala, sosede bodo postali pozorni in ona jim bo vse povedala... Nezavedno sem zgrabil krušni nož, ki je ležal zraven mene, in planil nanjo...

In — kaj sedaj: zgodba o samomoru je propadla. Treba bi bilo... Razmislil sem: razen stare tete v Kaliforniji ni Margot imela nikogar na svetu. Zakopal bom njeno truplo, sosedom povedal, kako je morala na hitro odpotovati k teti, ki je bolna, čez deset dni pa bom rekel, da je tam nenadoma umrla in bom odpotoval na pogreb... Vse skupaj se mi je zdelo dokaj enostavno.

V kleti sem našel star zaboj, stlačil vanj Margot, okoli polnoči odšel na vrh, ograjen z visokim zidom, in

Slovo

Prijatelja je nekaj zadržalo, (tudi nanjo čakal sem zaman), grem — v mestu se ne bo poznalo, če bo jutri eden manj.

Zato, natakaj, vina! — da hitro utopim slovo. Potem adijo, hladna ti tujina! Doma me v pozdrav vsaj pes obljabi bo!

Dunaj, 1960 Andrej Kokot

J. R. GARDNER:

Mož s stotimi triki

Veliki variete je ugasnil svojih tisoč svetilk. Zadnji odrski delavci so zapuščali poslopje. Vrtar je po vrsti zaklenil vsa vrata in nato odšel proti zadnjim odprtim vratom, ki so vodila z ulice v garderobe artistov. V senci vhoda za umetnike je stal človek. Nosil je siv plašč in imel obesen preko roke siv dežnik.

— Je gospod Zarini še tu? je vprašal.
— Mož s stotimi triki?
— Prav njega iščem.
Človek v sivem plašču se je priklonil, ko je vstopil k Zariniju, »možu s stotimi triki«.
— Ime mi je Burger, je rekel.
— Draguljar?
— Vi me poznate?
— Celo zelo rad bi bil vaša stranka, ko bi imel možnost.
— Kmalu boste imeli to možnost!
— Pa vendar ne! je veselo in presenečeno vzkliknil Zarini.

— Pomujam vam pet tisoč honorarja!
— Grom in pekeli! Toda zakaj?
— Za enega od vaših sto trikov.
— Honorar ni slab! Kje pa naj pokažem ta trike?
— Jutri pri meni. Pristanete?
— Jutri se bova pogovorila o tem, se je priklonil Zarini. Pričakujte moj obisk.

Pregovarjanje je naslednji dan trajalo že celo uro. Draguljar je jezno rekel:

— Ne vem, zakaj oklevate?
— Zato, ker je to čista prevara!
— Pomislite na vaš honorar. Pet tisočakov!
— Količina pa je vrednost ogrlice?
— Štirideset tisoč.
— Niti najmanj slab posel za vas.

— Niti za vas, gospod Zarini. Kolikokrat ste že napravili ta trik na odru? Ničesar drugega vam ni treba storiti, kot da ogrlico pred kontesinimi očmi daste v šatuljo in napravite, da bo pri tem izginila.

— Kaj pa, ko bo doma opazila, da ni ogrlice?
— Če ogrlica na poti do hiše zmanjka, se je nasmehnil draguljar moja draguljarna nima s tem nikakršne zveze.

Cez eno uro je kontesa vstopila v draguljarno. Z njo je bil mlad človek. Predstavila ga je za svojega sekretarja. Draguljar je odprl težko jekleno blagajno.

jo zakopal. Drugi dan so sosede božrli mojo zgodbo, da je morala Margot hitro odpotovati in da ni imela časa, da se od njih poslovijo, deset dni pozneje pa sem sprejemal izraze sožalja.

Še isti večer sem sedel v vlaku za Kalifornijo, izstopil pa sem še pred Chicagom, v nekem majhnem mestu, katerega imena si niti nisem zapomnil. V lokalnem hotelu sem najel sobo in ves dan počival.

Naslednje jutro pa je nekdo potrkal na vrata moje hotelske sobe: — George Clevson? — je vprašal fant v policijski uniformi.

Prikimal sem.
— Aretirani ste! Obloženi ste — umora žene.

Slabo uro pozneje sem že sedel v letalu, ki me je peljalo v New York. Z lisicami sem bil privezan na sedež, poleg mene pa je sedel detektiv, ki bi bil zmožen nesti mene in oba sedeža, če bi bilo potrebno.

Ena stvar me je mučila vso pot: kako jim je uspelo tako hitro odkriti truplo. Da so našli mene, me ni presenečalo. Toda truplo...

Nato pa sem, v New Yorku, zvedel, kako mi je spet »pomagal« moji prijatelj Willy.

Ko se je ves prah okoli premije polegel in so začeli ljudje spet premlevati svoje skrbi, novinarji pa so se obrnili k bolj svežim dogodkom, je Willy začel trpeti. Enostavno, ni mogel živeti brez publicitete, ni mogel prenehati, da ni več popularen. Premišljeval je, gotovo je dolgo premišljeval, nato pa je prav islega dne, ko sem odpotoval v Kalifornijo, v vseh krajevnih časopisih izšel oglas:

»Mister Willy Flecher iz Georgetowna se je odločil, da organizira zanimivo in napeto otroško igro. Igra se imenuje ‚Lov na zakopani zaklad‘. Na nekaj krajih v mestu je gospod Flecher zakopal zabojčke s po tisoč dolarji in kdor jih najde, so njegovi. Posebej opozarjamo meščane, da po propozicijah v tej igri lahko sodelujejo samo otroci.«

Lahko si mislite: niti en jarek niti en vrh niti en travnik ni ostal cel.

Na mojem vrtu pa so, namesto tisoč dolarjev, našli Margot.

Izberite tudi vi!

- Ivan Cankar: **MARTIN KAČUR**, ena izmed najlepših povesti priljubljenega pisatelja, 128 str., br. 13 šil.
- Vasco Pratolini: **KRONIKA REVNIH LJUBIMCEV**, roman o malih ljudeh v velikem mestu, 436 str., pl. 38 šil.
- Robert Neumann: **DRUGA STRAN MESECA**, roman povratnika iz jetniškega taborašča, 152 str., br. 21 šil.
- Aldous Huxley: **KRASNI NOVI SVET**, utopični roman, 188 str., br. 17 šil.
- Nada Gaborovič: **SEŽENI DO NEBA**, povest iz minule vojne, 168 str., ppl. 23 šil.
- Zane Grey: **ŽELEZNA CESTA**, roman z ameriškega »divjega zapada«, 270 str., br. 18 šil.
- Erle St. Gardner: **JEZNA ŽALOVAVKA**, napeta kriminalna zgodba, 152 str., br. 15 šil.
- Ignazio Silone: **LUKOVA SKRIVNOST**, roman o življenju na italijanski vasi, 144 str., pl. 32 šil.
- Tone Seliškar: **RUDI**, roman iz sveta industrije in tehnike, 124 str., ilustr., kart. 25 šil.
- Ladislav Mnačko: **SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN**, roman o slovaških partizanih, 256 str., br. 28 šil.
- Brian W. Aldiss: **LADJA MED ZVEZDAMI**, roman o vesoljskih poletih, 168 str., br. 14 šil.
- Jože Knaflič: **IZDAJALEC GOGO**, povest iz časov bolgarskih vstaj proti turškemu gospodstvu, 108 str., kart. 22 šil.
- Friedrich Michael: **GOSPA Z DOBRIMI PRIPOROČILI**, roman iz meščanskega okolja, 168 str., br. 13 šil.
- Hermann Keslen: **OTROCI GERNIKE**, roman iz španske državljanske vojne, 176 str., pl. 24 šil.
- Arthur C. Doyle: **PRIGODE SHERLOCKA HOLMESA**, zbirka detektivskih zgodb, 216 str., br. 38 šil.
- Janko Kersnik: **JARA GOSPODA**, povest iz uradniških krogov, 88 str., slik. priloge, br. 13 šil.
- George Sand: **INDIANA**, zgodba človeškega srca z vsemi slabostmi, 248 str., br. 21 šil.
- Jože Kranjc: **MOJ OTROK IN JAZ**, črtice iz meščanskega življenja, 160 str., pl. 32 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

ANDRAŠ KURTY:

Prigoda v Leningradu

Človeku je menda usojeno, da mora potovati na tuje, če hoče zvedeti, kakšen je po zunanosti, po fiziognomiji.

Tako sem tudi jaz iz svoje rodne Madžarske odpotoval v Sovjetsko zvezo.

Z imenitnim tekom sem večerjal v leningrajski restavraciji »Metropol«, ko sta se ob moji mizi ustavila moški

in ženska. On je s kretljivo vprašal, če smeta prisesti. Potrpežljivo in vljudno sem prikimal in večerjal naprej. Ves ljubi dan sem taval po neštetihi sobanah čudovite galerije »Ermitaž«, zato sem bil lačen kot volk in želo-dec mi je kar na glas krulil.

Usedla sta se k moji mizi in žena je po madžarsko rekla možu:

»Poglej no, ljubi moj, kako zanimiv smrček ima tale tip!«

Napel sem ušesa — tip z zanimivim smrčkom sem bil vsekakor jaz!

Nekaj trenutkov me je njen soprog pozorno proučeval.

»Glavo ima kot jajce,« je razglasil izid svojega ogledovanja. »Ti čezmorski turisti so malone vsi taki.«

Roke z vilicami in nožem so mi otrpnile. Da imam jajčasto glavo? Pretresen sem spustil pribor na krožnik. Jaz da sem jajcoglavor čezmorski turist? Jaz?

»Poglej no, kako bedasto gleda!« se je porogala žena. »Nemara se je spomnil, da je tam v svojem čezmorskem stanovanju pozabil ugasiti luč!«

»Veš, ti čezmorsci so kot otroci,« ji je pojasnil mož. »V tehniko so res doma, toda upam si priseči, da ta tip v vsem svojem življenju še niti ene dobre knjige ni prebral!«

»Nemara ga malo prehudo sodiš,« se je žena postavila zame. »Poglej kako visoko čelo ima!«

»Čelo ni visoko, le plešast je. Po-vej, draga, kaj naj naročim?«

»Nekaj lahkega,« je raztreseno rekla njegova spoštovana soproga in posvetila vso pozornost moji obleki.

»Ali vidiš, da nima niti trohe okusa? Čisto nič! V takih capah te jaz v Budimpešti še v službo ne bi pustila. Bog ve, kaj dela? Kakšen poklic ima, kaj misliš?«

Mož je skomignil z ramo.

»Vrag ga vedi! Prav gotovo pa si kruha ne služi z razumom. Tudi živce nima v redu. Že tretjič je zabodel vilice zraven mesa. Ne verjamem, da bo še dolgo živel. V krtovo deželo ga bo spravilo to njihovo večno pehanje za denarjem, grozotnimi filmi in striptizom...«

»Pa še pijača,« je sočutno pristavila žena. Nato se je sklonila čez mizo in pokazala na jedilni list, zraven mojega krožnika — ali ga sme vzeti?

»O. K.« sem zabundal kot pravi čezmorski turist in si skrivil v dlani žalostno jajčasto glavo.

Uspel smučarski dan na Šentjanških Rutah

Športnemu društvu Št. Janž v R. in prirediteljem ter organizatorjem nedeljskih smučarskih tekem moremo samo čestitati. Čestitati moramo prvič za to, da so k udeležbi zbrali 180 smučarjev iz 26 športnih društev v deželi, čestitati pa jim moramo tudi k zgledni organizaciji prireditve, ki ob taki udeležbi gotovo ni bila enostavna. Njim gre v prvi vrsti zasluga, da so Šentjanške Rute med koroškimi smučarji spet zaslovene, čeprav zaradi raznih težav društvo v zadnjih dveh letih ni moglo prirediti prej že tradicionalnih tekem.

K nedeljskemu veselolomu na Šentjanških Rutah v dolžini 1,8 km z 380 metrov višinske razlike se je skoraj bi lahko rekli — zbrala koroška elita te smučarske discipline. Tekma se je odvijala v ženskem raz-

redu, kjer je prvo mesto zasedla Uli Kargl (SV Vajškra), v splošnem razredu s prvakom Wernerjem Geisslerjem (SV orožništvo), v drugem razredu mladine — prvak Klaus Kriber (SV Beljak) in v prvem razredu mladine, kjer je zmagal Manfred Zernig (SV Beljak).

V splošni razvrstitvi so prva štiri mesta zasedli Klaus Kriber (1:24,8), Werner Geissler (1:26,5), Danilo Samonig — SC Podklošter (1:27,6) in Franc Stingl — ATUS Bistrica v Rožu (1:27,7). Dobro so se ob taki udeležbi držali tudi člani športnega društva Št. Janž. V splošnem razredu je Hanzi Pscheider zasedel 8. mesto, medtem ko je v drugem razredu mladine zasedel Lojze Gabriel 6. mesto, v prvem mladinskem razredu pa se je Durnik Daniel uvrstil na 8. mesto.

Športno društvo Zahomec ima med mladino odlične smučarske skakalce

Zatem, ko se je Janko Zwitter pri letošnjih tekmah za deželno prvenstvo v smučarskih skokih uvrstil za Baldunjem Preimlom na drugo mesto, se je minulo nedeljo tudi naraščaj smučarskih skakalcev športnega društva Zahomec odlično odrezal. V tekmi mladine in šolarjev za deželno prvenstvo v nordijskih disciplinah so njegovi člani pri skokih zasedli tri prva in tri druga mesta.

Tekme so bile v znanem beljaškem smučarskem centru Möltlach, udeležili pa so se jih 104 mladinci in šolarji. V prvem razredu šolarjev je s skoki 21 in 21,5 m zmagal Fritz Koch (SV Beljak), drugo in tretje mesto pa sta s skoki 20 in 20 m ter 15 in 17,5 metra zasedla Zahomčana Sigi Mörtl in Janko Pipp.

V drugem razredu šolarjev sta si prva mesta osvojila Zahomčana. Karli Schnabl je skočil 26,5 in 25,5 m, Zepi Gratzler pa 24,5

in 24 metrov. Prva mesta so Zahomčani zasedli tudi v prvem razredu mladine. Robert Fritzer je skočil dvakrat po 25 metrov, Hanzi Wallner pa 23,5 in 24 metrov.

V drugem razredu mladine je Hanzi Schnabl od športnega društva Zahomec s skoki dvakrat po 27 metrov zasedel prvo mesto, drugo mesto pa je zasedel Hans Bock od ASKO Beljak s skoki 22,5 in 22,5 metra.

Po vsem tem se Športno društvo Zahomec s svojimi člani uvršča med prvake smučarskega skakalnega športa na Koroškem. Doselejši uspehi, zlasti pa uspehi v letošnji zimi obetajo, da bo društvo v tej športni zvrsti v prihodnje postreglo še z marsikakšnim prijetnim presenečenjem. Spričo doseženih uspehov z velikim zanimanjem pričakujemo nedeljske smučarske skoke za Ziljski pokal na 60 meterski skakalnici v Zahomcu.

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA I. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodna gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Sport z vsega sveta.

Sobota, 3. 2.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Pet minut agrarne politike — 9.00 Smehljaj spada k lepemu vedenju — 13.00 Mali koncert — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Orkestralni koncert — 17.10 Krilično osvetljeno — 18.00 Evropa poje — 18.45 Pesmi in balade — 19.45 Hömbergov kaledafon — 20.00 Ob 90 letnici rojstva Martina Buberja — 21.00 Koncert komornega orkestra Paula Kuentza.

Nedelja, 4. 2.: 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 8.15 Lepa umetnost — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.15 Orkestralni koncert — 13.05 Dobrodošli z novicami — 13.15 Stališča — 13.30 Operni koncert — 14.30 Učenec Gerber, roman — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Pomembni znanstveniki — 18.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.10 Majstri tričetrtinskega takta — 20.00 Balgijski komponisti — 21.00 Vsa pota vodijo na Dunaj.

Ponedeljek, 5. 2.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Pogled v literarne revije — 17.30 Aktualnosti s križanskega sveta — 18.45 Sansoni — 20.00 Literarni pomen Martina Buberja — 20.30 UER koncertna sezona — 21.25 Glasbeni feljton.

Torek, 6. 2.: 6.05 Preden odidele — 6.09 Kratko in jedrnat — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Doktor za zabavo — 17.30 Znanje časa — 18.45 Pesmi — 20.00 Spec-trum Avtrije — 21.00 Zabavna glasba s Finske.

Sreda, 7. 2.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Lirika in pripovednik Victor Hadwiger — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.00 Iz parlamenta — 20.00 Don Pasquale, komična opera.

Četrtek, 8. 2.: 6.05 Praden odidele — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 11.50 Olimpijske igre v Grenoblu — 17.15 Sodobna avstrijska litera-

Celovško podjetje išče pisarniško moč, ki ima trgovsko izobrazbo in obvlada oba deželna jezika. Nudi se stalna zaposlitev. Pogoj po dogovoru. Interesenti naj se obrnejo na upravo Slovenskega vestnika.

tura — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Pesmi Franza Schuberta — 20.00 Orkestralni koncert — 21.00 Dva krat dva je pet — 21.30 Osmrtnica za časa življenja.

Petek, 9. 2.: 6.05 Nihče ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Ob

80 letnici rojstva Käthe Braun-Prager — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 18.45 Sansoni — 20.00 Večerni tečaj, slušna igra — 21.05 Happy time.

Regionalni program

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Sport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogleđalo poročil.

Sobota, 3. 2.: 7.55 Domači vrt — 11.00 Naša lepa domovina — 14.00 Orkestralna zabavna glasba — 15.00 Človek kot ti in jaz, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Veseli delopust s pihalno glasbo — 19.15 Sport — 20.10 Stari valček, novi val — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co, Dobrla vas, A 9141 Eberndorf, Tel. 042 36 281 išče vsled po-večanja podjetja

1 PRODAJALCA 1 VAJENKO in 1 PISARNIŠKO MOČ

Na željo se nudi stanovanje in prehrana. Nadalje išče vajenka ali vajenka trgovina in gostilna Rutar v Žitari vasi, pošta Miklauthhof, tel. 042 37 237.

Stanovanje in prehrana v hiši.

Nedelja, 4. 2.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Nanačrtno, pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogleđalo mestnega gledališča — 13.45 Koroška lovka ura — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Zvonček na kolezu, slušna igra — 17.00 Čaj ob petih — 18.00 Ogleđalo koroškega tiska — 18.20 Alfred Scholz igra tango — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Pridite in pijte — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori koroški deželni glavar — 20.05 Kaj mislite, gospod Farkas — 20.40 Melodije iz muzikalov in operel.

Ponedeljek, 5. 2.: 8.30 Učenec Gerber, roman — 9.30 Širni pisani svet — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Ko bolero zveni — 19.15 Vsakdanji problemi — 20.10 Cesar Trajan z oslovskimi ušesi — 21.30 Zabavne melodije avstrijskih komponistov.

Torek, 6. 2.: 9.30 Zabavna glasba — 14.00 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Koroška pesem — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Kramljanje o pustu in pustnih običajih — 19.15 Ljudska glasba — 20.10 Koncert nižjeavstrijskih glasbenih umetnikov.

Sreda, 7. 2.: 9.30 Nove knjige koroških založb — 15.00 Zveneči jazz magazin — 15.30 Otroška ura — 17.10 Bonjur Catherine — 19.15 Koroški zbori — 20.10 Ob osmih se prične večer — 21.00 Brili in razumeli — 21.15 Kdor ima otroke rad, ni nikoli osamljen.

Četrtek, 8. 2.: 9.30 Dežela Drave — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Marila inteligenca — 15.45 Slabosti kapitana, pripovedka — 17.10 Pojoča vetrovnica — 19.15 Zabavna glasba — 20.10 Zaklana je potrebna — 21.00 Veselo palja, veselo zvenenje.

Petek, 9. 2.: 9.30 Svetovna ljudska glasba — 14.00 Kar pustite, pravilica v narečju — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Mladinska glasba — 17.00 Z glasbo v konec tedna — 19.15 Zabavni koncert — 20.10 Koroška pesem in njeni pevci — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Slovenske oddaje

Sobota, 3. 2.: 9.00 Glasba z aglasi — 9.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 4. 2.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 5. 2.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za ženo in dom — 18.00 Koroški pevski zbori.

Torek, 6. 2.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Kulturna panorama.

Sreda, 7. 2.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 8. 2.: 14.15 Poročila, objave — Slikar Primičeva Julije — Stari izreki v novi obleki.

Petek, 9. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Za krmilom.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napolki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za

Naznanjam otvoritev

MODNEGA SALONA v Celovcu,
Wulfengasse 15, tel. 8 04 47

R. KELIH-PRUŠNIK

vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 3. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.10 Mo-žiček, baletna pantomija — 12.40 Popevke iz studia 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Ljudje in situacije, podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Pevec Nina Robič — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 4. 2.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Rožencvet, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tvariši — 10.45 Mozaik lepih melodij — 12.05 Voščila — 13.15 Iz opernih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljska športna popoldne — 17.05 Arija iz Verdijevih oper — 17.30 Kako je Trebušnik hadil na Triglav — 18.30 Posnetki s koncerta tenorista Anlana Dermate — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Sereñadni večer.

Ponedeljek, 5. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlada radovedneže — 9.45 Razvoj našega mladinskega zborovskega pelja — 11.15 Cocktail melodij in plesnih zvokov — 12.10 Iz Schubertove zakladnice — 12.40 Dva venčka slovenskih narodnih — 14.35 Voščila — 15.40 Mešani zbor iz Gorjančev — 17.05 Mezzosopranistka Božana Glavakova in tenorist Miro Brajnik — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Pevec Vice Vuk — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra in zbora Slovenske filharmonije.

Torek, 6. 2.: 8.08 Opera matineja — 9.25 Slovenske narodne — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Burleska za klavir in orkester Richarda Straussa — 12.40 Pihalni orkestri irskih gardistov — 14.05 Pal minut za novo pesmico — 15.40 V torku nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Zdravljica in še dva zbora na pesnitve dr. Franceta Prešerna — 18.45 Narava in človek — 19.15 Olimpijske igre Grenobla 1968 — 20.00 Dobri divji mož, radijska igra — 20.45 Pesem godal — 21.15 Deset pevcev, deset melodij.

Sreda, 7. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Trije prijatelji, glasbena pravljica — 11.15 Narodne in narodno zabavne melodije — 12.10 Drsalci, baletna suita — 12.40 Operalni zvoki — 14.35 Voščila — 15.45 Hotelska splošniša, podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Odsakočna daska — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Olimpijske igre Grenobla — 20.00 Sonetni venec, kantata — 21.30 Pesem godal.

Četrtek, 8. 2.: 8.08 Opera matineja — 9.25 Makedonske narodne — 11.15 Revija jugoslovenskih pevcev zabavne glasbe — 12.10 Finale 2. dejanja opere Slovo od mladosti — 12.40 Domači pihalni orkestri — 14.05 Izbrali smo vam — 14.45 Enajsta šola — 15.40 Violončelist Jerbič — 17.05 Četrtekov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Olimpijske igre Grenobla — 20.00 Četrtekov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 9. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pionirski tednik — 11.15 Igramo za vas — 12.10 Češki plesi Smetane in Dvoraka — 12.40 Na kmečki peči — 14.05 Valčki in uverture — 14.35 Voščila — 15.45 Kulturni glasub — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Olimpijske igre Grenobla — 20.00 Glasbeni cocktail — 20.30 Slovenska zemlja in pesmi in besedi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 3. 2.: 16.30 Doktorji — 17.30 Plesna šola — 18.30 Dober večer v soboto — 19.00 Družina Feuerstein — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Samopostrežba — 21.45 Športni dnevnik — 22.25 Opekilna, film.

Nedelja, 4. 2.: 17.00 Mario — 17.27 Heliotropija — 17.33 Svet mladine — 18.00 Pustolavščine dobrega vojaka Švajka — 18.30 Veselje z glasbo — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Športni pregled — 20.10 Beseda za nedeljski večer

25. februarja v Ptuj:

KURETOVANJE IN KARNEVAL

Letošnje kurentovanje in karneval v Ptuj bosta v nedeljo 25. februarja ob vsakem vremenu in v tradicionalnem obsegu pustnih etnografskih skupin in karnevala. Dopolneno bo na stadionu »Drave« ob 9. uri nastop etnografskih skupin, popoldne ob 14. uri pa bo po ulicah sprehod karnevalskih skupin.

Zavod za folklorne in karnevalske prireditve se je letos odločil za prireditev ob vsakem vremenu. Za to se ni odločil toliko glede kritike na lansko odpoved prireditve zaradi jutranjega naliva dežja, temveč predvsem zato, ker je videl v kritiki tudi dober namen prijateljev Ptuja in njegovih prireditev.

Letos bodo pri ptujskem kurentovanju in karnevalu nastopile predvsem skupine, ki nastopajo na okoliškem podeželju le ob pustu. Poleg kurentov bodo to orači, pokači, kopjaši, kopanjarice, plohariji, borovi gostivanjci in drugi. Njihov nastop je nova posebnost karnevala. Kakor pa nam pišejo iz Ptuja, se je k udeležbi prijavila tudi pustna skupina iz Beljaka. Prireditelji pa vabijo tudi slovenske pustne etnografske in karnevalske skupine s Koroške, prosijo jih vendar, da svojo udeležbo sporočijo vsaj teden dni prej, da jih bodo lahko uvrstili v karnevalski spored.

Podjetja in zasebniki, zlasti pa gostilne v Ptuj se bodo potrudile, da bodo gostje najbolj zadovoljivo postreženi. Za kosilo in prigrizke se priporočajo predvsem podjetja »Haloški biser«, gostinsko podjetje »Grad Borl« in restavracija »Breg«. Hitro in solidno postrežbo pa zagotavljajo tudi druga gostinska podjetja.

Po vseh pripravah za prireditev je pričakovati, da se bo letošnjega kurentovanja in karnevala v Ptuj udeležilo 10.000 do 15.000 gledalcev, saj je gostoljubni, kulturni in zgodovinsko zanimivi Ptuj že na splošno priljubljen kraj izletnikov. Še bolj pa je zanimiv, ko se ob vsakotnem kurentovanju in karnevalu predstavi s svojimi bogatimi šegami in običaji.

— 20.15 Heinrich IV., televizijska igra — 21.50 Čas v sliki — 22.00 Vroče ure v Montparnassu.

Ponedeljek, 5. 2.: 18.00 Francoščina — 18.30 Avstrijska podoba — 19.00 Zaljubljen v coprnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, mikavnostjo in melano — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Ljubite Mozarta!

Torek, 6. 2.: 15.00 Otvoritev olimpijskih iger v Grenoblu — 18.00 Sport — 18.30 Agrarni magazin — 19.00 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Dnevno poročilo iz Grenobla — 20.30 Se še spominjate — 21.30 Čas v sliki — 21.40 Hokej na ledu v Grenoblu.

Sreda, 7. 2.: 8.15 Prenos iz Grenobla: tek na 30 km — 11.00 Se še spominjate — 12.00 Jesen v Londonu — 16.00 Pavilina in pani — 16.00 Kdo sodeluje pri rokodeljenju — 17.15 usni kostum — 17.30 Poznata London — 18.00 Razmišljanja se obrestuje — 18.30 Kulturna aktualnosti — 19.00 Tamy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Dnevno poročilo iz Grenobla — 20.30 Pogledite, jaz sem — 21.30 Diskusija Evropskega sveta — 22.15 Čas v sliki in poročila iz Grenobla.

Četrtek, 8. 2.: 11.45 Smuk za moške v Grenoblu — 18.00 Italijanscina — 18.30 Športni kaleidoskop — 19.00 Nočni kurir javlja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Dnevno poročilo iz Grenobla — 20.30 Spomenik se vozi s kolesom, komedija — 22.15 Čas v sliki in poročila iz Grenobla.

Petek, 9. 2.: 11.00 Valčki Talerasov — 13.00 Hokej na ledu v Grenoblu — 18.00 Francoščina — 18.30 Avstrijska podoba — 19.00 Tajno naračilo za Johna Drakeja — 19.21 Snažna poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Dnevno poročilo iz Grenobla — 20.30 Trenk Pandur, film — 22.00 Čas v sliki in poročila iz Grenobla.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 3. 2.: 17.10 Kažipat — 17.55 Glasba ne pozna meja — 18.55 Gideon — 20.00 Dnevnik — 20.35 Sprehod skozi čas — 21.05 Festival popevk v San Remu — 22.10 Humoristična oddaja.

Nedelja, 4. 2.: 9.30 Narodna zabavna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Filmska matineja — 12.00 Stop aktualna oddaja — 18.10 Narodna glasba — 19.10 Bonanza, film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Magazin — 21.50 Športni pregled.

Ponedeljek, 5. 2.: 17.05 Mali svet — 17.30 Poljudno znanstveni film — 18. Obzornik — 18.30 Portreti — 18.50 Reportaža iz Škoplja — 19.20 Kuharski nasveti — 19.45 Vokalni instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dramo — 21.35 Teme z varijacijami.

Torek, 6. 2.: 15.00 Slovenska otvoritev zimskih olimpijskih iger v Grenoblu — 18.10 Lulikovni film — 18.25 Kakšen naj bo slovenski pogovorni jezik — 18.50 Svet na zaslonu — 19.30 Obzornik — 20.10 Celovečerni film.

Sreda, 7. 2.: 16.05 Tek na 30 km v Grenoblu — 17.25 Ključeve dogodivščine — 17.45 Kja je, kaj je — 18.00 Obzornik — 18.20 Ne črna, ne belo — 19.05 Glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.20 Filmski pregled iz Grenobla — 20.35 Razvalina življenja, igra — 21.35 Cirkus v hiši, film.

Četrtek, 8. 2.: 15.45 Smuk za moške v Grenoblu — 17.15 Tiktak — 17.30 Oddaja za otroke — 18.00 Obzornik — 18.20 Narodna glasba — 18.45 Reportaža iz Tilograda — 19.05 Pravdarji, humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.20 Filmski pregled iz Grenobla — 20.40 Aktualni pogovori — 21.25 Glasbeni magazin — 21.55 Tekma na dvosedalnem bobu v Grenoblu.

Petek, 9. 2.: 15.00 Moj prijatelj Flicka — 15.30 Hitrostno drsanje v Grenoblu — 19.00 Človek, znanost in proizvodnja — 19.30 Oguljeno mesto — 20.00 Dnevnik — 20.20 Filmski pregled iz Grenobla — 20.40 Celovečerni film.